

Konsorciium nevládních
organizací pracujících
s migranty v ČR | Consortium of Migrants
Assisting Organizations
in the Czech Republic

Připomínky k návrhu zákona o pobytu cizinců, zákonu o azylu, zákonu o zaměstnanosti, zákona o ochraně státních hranic jakož i vybrané připomínky k zákonu o volném pohybu občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků¹ a k vyhlášce k zákonům (1. část připomínek)

Všechny připomínky považujeme za ZÁSADNÍ, není-li uvedeno jinak.

Verze připomínek pro jednání Výboru pro práva cizinců ze dne 29. května 2013.

kontakt: office@konsorcium-nno.cz

Dne 9. května 2013 rozeslalo Ministerstvo vnitra ČR do mezirezortního připomínkového řízení zákony rekodifikující současnou úpravu pobytu cizinců v ČR², a to jak cizinců z EU tak i cizinců z tzv. třetích zemí.

Dle předkladatele bylo hlavním cílem nové právní úpravy vytvořit jednodušší, kompaktnější a uživatelsky přehlednější právní normy, dle důvodové zprávy je obnovena přehledná systematika právní úpravy. Cíle a struktura nového zákona však ve skutečnosti neodpovídají deklarovanému cíli, nový zákon je velmi obsáhlý, jednotlivá ustanovení jsou konstruována složitě, s přílišnými odkazy na jiná ustanovení zákona a množství podzákoných předpisů. Užitý jazyk je nejasný, nesrozumitelný a laikovi zcela nepřístupný. Pokud si uvědomíme, že norma má sloužit především cizincům, je třeba konstatovat, že nová právní úprava je zcela nevyhovující. Takovéto nastavení povede ke stejným aplikačním problémům, jaké se vyskytovaly v době platnosti zákona č. 326/1999 Sb. Většina cizinců nebude s to, novou právní úpravu pochopit, což bude vytvářet prostor pro dezinterpretaci a závislost cizinců na subjektech, poskytujících konzultační činnost (advokáti, NNO), ale hlavně na tzv. klientech či zprostředkovatelích. **Dle názoru Konsorcia nevládních organizací pracujících s migranty v ČR je třeba návrh zákona zásadně přepracovat.**

¹ Několik souvisejících připomínek k návrhu zákona o volném pohybu Evropské unie a jejich rodinných příslušníků jsou vyznačeny modrým písmem. Hlavní připomínky k tomuto návrhu zákona jsou ve 2. části připomínek.

² Jedná se např. o materiály čj. MV- 23084-3/OBP-2013 a MV-56287-1/OBP-2013.

Zásadní výtkou navrhované úpravě je ale zejména skutečnost, že navzdory předchozím deklaracím nová úprava není vytvořena jinak než dříve kritizované novely zákona č. 326/1999 Sb. Jedná se o zcela kazuistickou normu, která se namísto obecné úpravy pobytu cizinců na území ČR, **je opět ve většině reakcí rozhodujícího orgánu náročnější na momenty správní praxe – ovšem pouze ty, které činí náročnou práci rozhodujícího prvoinstančního orgánu. Norma se nijak nezabývá těmi momenty, kde by bylo třeba posílit ochranu práv cizinců – typicky nečinností ministerstva, délkou odvolacího řízení, ochranou před zprostředkovateli, přístupností ke kvalitní a bezplatné právní pomoci, zdravotnímu pojištění atd.** Celá úprava je postavena na předpokladu, že cizinec neustále po dobu svého pobytu obchází zákon, resp. zákony a Ministerstvu vnitra je potřeba utvořit další nástroje k využití. Tato snaha pak jde na vrub kvalitě normy - celou normou se typicky prolíná zřejmě aktuální problém se zkouškami z českého jazyka. A ačkoliv je dle důvodové zprávy deklarovaným cílem právní úpravy odstranit ustanovení, které svojí povahou do zákona o pobytu cizinců nepatří, předkládaný návrh obsahuje celou řadu ustanovení, kdy ministerstvo vstupuje do oblastí spadající do gesce jiných úřadů a do jiných řízení: řešení jakýchkoliv nedoplatků (daňových, na sociálním pojištění, zdravotním pojištění), přístup k opisům RT (spadá tradičně orgánům činných v trestním řízení). Zejména je ale při tvorbě legislativy ctít její obecnost. Právní norma nemůže být postavena na premise, že účastník řízení zneužívá – případy obcházení zákona, předkládání pochybných dokumentů se objevují jistě i v dalších správních řízeních, ovšem dostatečný prostor pro řešení jednotlivých případů nabízí správní řád. Ostatně, již aktuálně je schopna praxe na tyto skutečnosti reagovat a řešit je – jsou prováděny výslechy účastníků i svědků, dotazovány relevantní orgány apod.

Snaha o co největší restrikce a zvětšení prostoru pro libovůli je na mnoha místech (např. důvody vylučující udělení, prodloužení povolení k pobytu a jeho rušení) odůvodňována evropskou legislativou, která ale Českou republiku k úpravám v navržené podobě ve valné většině vůbec nezavazuje.

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§12

Připomínka zásadní

Definice pojmu společné soužití klade zcela neodůvodněné a nepřiměřené požadavky na osoby, které spolu skutečně společně žijí, a to ať již v manželství, partnerství nebo ve vztahu obdobném. Požadavek, aby členové společně přispívali k úhradě a obstarávání společných potřeb a společně a bez rozlišování hospodařili se svými příjmy, neodpovídá běžné realitě partnerského a manželského života. Velmi často nastává situace, kdy jeden z partnerů nebo manželů neobstarává společné potřeby a/nebo nepřispívá k jejich úhradě, např. v době nemoci, nebo je partnerem plně vyživovaný apod., a přesto se jedná o osoby, které si jsou blízké a které se navzájem považují za životní partnery. Častá je také situace, kdy partneři nemají společný účet a uhrazují náklady na život každý sám, a přesto žijí v trvalém svazku a ve společné domácnosti. Důvodová zpráva odkazuje na judikaturu a uvádí, že NSS ve svém rozsudku definoval společnou domácnost takto: „*vyžaduje se, aby pečovala o společnou domácnost nebo poskytovala prostředky na úhradu potřeb společné domácnosti nebo aby byla odkázána výživou na zůstavitele.*“ V citovaném judikátu je uvedena spojka vylučovací **nebo** na rozdíl od navrhované právní úpravy, kde je spojka slučovací **a**. Navrhujeme využít definice společné domácnosti, která je obsažena v občanském zákoníku v §115 - *domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.*

§15

Navrhujeme zachovat stávající úpravu. Vzhledem k tomu, že i stávající úprava neuvádí fixní částky, ale reflektuje existenční minimum, které je stanovováno na základě reálných cen a inflace každý rok, není třeba požadované násobky zvyšovat.

§ 16 - prostředky k pobytu

Nová definice představuje zásadní zhoršení situace, zejména pro rodiny dětmi. Stávající právní úprava je flexibilní a umožňuje reflektovat různé životní situace cizinců. Aktuální úprava logicky spojuje dva různé životní náklady a umožňuje zohlednit variabilní náklady na bydlení, navrhovaná úprava na nic takového nepamatuje – pouze násobí částky existenčního minima. Například rodina s dvěma dětmi, by tak musela dnes prokázat 28.300 Kč, ať jsou jejich životní náklady jakékoliv. Podle stávající úpravy se však zohledňuje věk osob v domácnosti a částka nákladů na bydlení může být prokázána ve skutečné výši. Ostatně paradoxně u krátkodobých pobytů cizinců se veškeré tyto skutečnosti v EU zohlednit musí.³

Navíc navrhovaná úprava vyčleňuje určité druhy příjmů, které jsou faktickým příjmem a nelze je vidět jako zneužívání či automaticky jako zatěžování systému. Předně je třeba upozornit na tu skutečnost, že § 16 se vztahuje jak na prokazování příjmu u dlouhodobých pobytů, tak na pobyty trvalé. Oba druhy pobytu jsou však upraveny odlišně a reagují na implementaci samostatných směrnic EU. Samotná směrnice 2003/86/ES o právu na sloučení rodiny využívá ve svém článku 7 odst. 1 písm. c) pojem „systém sociální pomoci“. Systém sociální pomoci v České republice se promítá do tří zákonů, a to: zákon č. 108/2006 o sociálních službách, zákon č. 110/2006 o životním a existenčním minimu, zákon č. 111/2006 o pomoci v hmotné nouzi. Navrhovatelem zmiňované a zároveň vyloučené příjmy nejsou součástí daného systému sociální pomoci, který zahrnuje dávky v systému pomoci v hmotné nouzi: příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc a příspěvek na péči. Směrnice 2003/109/ES o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícím rezidenty ve svém článku 5 odstavec 1 písmeno a) zase poukazuje na „systém sociální podpory“, který zahrnuje z vyloučených příjmů jenom přídavek na dítě. Ostatně samotný právní předpis, ze kterého předkladatel v terminologii vychází (zákon o životním a existenčním minimu) ve svém § 7 odst. 2 písm. b) za započitatelné příjmy považuje všechny příjmy, které cizinecký zákon hodlá vyloučit: podpora v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci, dávky státní sociální podpory, jakou je také přídavek na dítě, který je pravidelný. Zejména podpora v nezaměstnanosti je příjmem, který oprávněně osobě nahrazuje příjem, o který z důvodu ztráty zaměstnání přišla a má pokrýt období, ve kterém se oprávněná osoba snaží najít si nové zaměstnání. Je nepochybné, že podpora vyplácená z důvodu, že si cizinec platil pojistné v nezaměstnanosti během období zaměstnání, není „sociální pomocí nebo sociální podporou“, která by měla bránit tomu, aby došlo ke sloučení rodiny na území nebo k udělení trvalého pobytu. Vyloučení daných příjmů tak zcela odporuje znění výše citovaných směrnic, dle kterých „osoba usilující o sloučení má stálé a pravidelné finanční příjmy..., aniž by využíval systému sociální pomoci daného státu“ a „stálé a pravidelné finanční příjmy..., aniž by využívali systému sociální podpory dotčeného členského státu“. Je dále nutné také uvést, že obě směrnice poukazují na potřebu hodnocení příjmu z hlediska jejich povahy a pravidelnosti. V případě přídavku na dítě se jedná o základní dlouhodobou dávku poskytovanou rodinám s dětmi. S ohledem na povahu, výši a pravidelnost daného přídavku jsme toho názoru, že se nejedná o takové zatížení systému státní sociální podpory,

³ Viz článek 5 odst. 3 Schengenského hraničního kodexu, který stanoví „Prostředky pro obživu se posuzují podle délky a účelu pobytu a na základě porovnání s průměrnými cenami za stravu a ubytování v dotčeném členském státě nebo v dotčených členských státech, stanovenými pro levné ubytování, které se násobí počtem pobytových dní.“

kteří by mohlo vyloučit povolení k trvalému pobytu pro cizince, kteří jsou do společnosti integrováni a na území pobývají minimálně pět let.

§ 17 a § 405 odst. 3

Úroveň zkoušky znalosti českého jazyka

V návrhu zákona není v případě povinnosti předložit doklad o znalosti českého jazyka specifikováno, o jakou jazykovou úroveň se jedná. Odkazuje se pouze na vyhlášku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. V důvodové zprávě se uvádí, že pro trvalý pobyt se bude jednat o úroveň A2. Znamená to, že pro udělení občanství bude požadována ještě vyšší úroveň B1?

Zkouška z českého jazyka by neměla představovat bariéru pro integraci. Při plánovaném zvýšení požadavků na prokázání znalosti českého jazyka zkouškou (A2) hrozí, že pro část cizinců značně ztíží získání trvalého pobytu. Už nyní je pro část cizinců zkouška A1 obtížná. To se týká i těch, kteří jsou schopni se bez problému dorozumět v češtině, ale nemají zkušenosti s používáním internetu anebo prací s texty. Je v tomto diskriminační pro nižší sociální třídy.

§18 odst. 3

Navrhujeme vypustit ustanovení, že „je povinností cizince, aby oznamoval správnímu orgánu změny místa pobytu na území a vždy doložil platný doklad o zajištění ubytování“. V takto nastavené povinnosti dochází k porušování smluvní volnosti a k neopodstatněnému zásahu do postavení cizinců. Je zcela bezpředmětná doba platnosti zajištěného ubytování, a to i z toho důvodu, že pravidelný měsíční příjem již není vypočítáván z normativních nákladů na bydlení. Doklad o zajištění ubytování tedy slouží zřejmě pouze k evidenční činnosti. Z důvodové zprávy není možné vyčíst úmysl legislativce.

§ 20 Trestní zachovalost cizince

Dle nového znění se trestní zachovalost prokazuje výpisem ale také opisem z rejstříku trestů. Navrhovatel se k dané změně ve své důvodové zprávě omezil jenom na vyjádření, že se jedná o „možnost ministerstva pro účely některých řízení podle tohoto zákona dozvědět se o trestní minulosti cizince.“, bez toho aby odůvodnil potřebu dané změny a její smysl pro „účely některých řízení“, zejména když vezmeme v potaz tu skutečnost, že výpis z rejstříku trestů, který je čistý (a tedy prokazuje bezúhonnost cizince) odpovídá požadovanému popisu, dle písmena b) daného ustanovení, dle kterého se za trestně zachovalého považuje cizinec, který nemá „v popisu z evidence Rejstříku trestů záznam o pravomocném odsouzení za spáchání trestného činu, o jehož zahlazení nebylo pravomocně rozhodnuto“. Dle znění ustanovení o popisu je tedy pro posouzení bezúhonnosti cizince výpis zcela postačující. Daná skutečnost také odpovídá znění § 12 zákona o rejstříku trestů: *Výpis se dále vydává na žádost soudu nebo státního zastupitelství pro potřeby jiného než trestního řízení a správnímu orgánu pro potřeby řízení o přestupku a pro účely správního řízení, ve kterém je požadováno doložení bezúhonnosti či důvěryhodnosti.* Navíc, dané ustanovení se týká trestní zachovalosti a tedy bezúhonnosti dané osoby, opis může být tedy použit jenom na posouzení těchto účelů, jakékoli jiné účely jsou tak zcela v rozporu s daným ustanovením. Poskytnutí popisu, je však v případě, že se neberou do úvahy odsouzení, při nichž se na osobu hledí jako by nebyla odsouzena, zcela nadbytečné a pro doložení bezúhonnosti nepotřebné. Správnímu orgánu by tak mohly být poskytnuty údaje, které by mohl „zneužít“/využít“ k jiným účelům, jak tvrdí pro účely některých řízení. Jestliže dané informace potřebuje pro jiné účely, než potvrzení pro doložení trestní zachovalosti, měl by dané účely řádně odůvodnit, a to takovým způsobem,

aby právní úprava byla pro jeho příjemce jasná, srozumitelná a jednání na základě ní předvídatelné. **Postup, který správní orgán stanovil, tak není v souladu s požadavkem stanoveným v odstavci 10 Preambule Směrnice, dle kterého by dané postupy měly být kromě jiného průhledné a spravedlivé, aby dotyčným osobám nabízely dostatečnou právní jistotu. Rozšíření pravomoci správního orgánu bez jasného odůvodnění a určení, ve kterých případech k využití opisu dojde, zcela popírá požadavky, které by měly být na zákon kladeny a které jsou citovány výše.**

§20 odst. 1 písm.b)

Navrhovaná právní úprava je zcela nejasná. V případě, že záznam není obsažen ve výpisu z evidence rejstříku trestů, muselo dojít rozhodnutím soudu či udělením amnestie či milosti k zahlazení odsouzení a na tuto osobu se hledí, jako by nebyla odsouzena. Navrhované ustanovení by tedy nebylo aplikováno. Není zřejmé, o jaké situace by se mělo jednat. Nicméně s navrhovanou právní úpravou zásadně nesouhlasíme. V důvodové zprávě se k tomuto pouze uvádí, že důvodem úpravy je možnost ministerstva pro některá řízení podle tohoto zákona se dozvědět o trestní minulosti cizince. Pro jaká řízení? O relevantní trestní minulosti se ministerstvo dozví z výpisu z rejstříku trestů, podmínky pro zahlazení odsouzení jsou v trestním zákoně stanoveny jednoznačně a účelně vzhledem k ochraně společnosti a zachování účelnosti trestní represe, není důvod pro přísnější posuzování cizinců a v důsledku dvojího trestání za trestné činy, pro které byl cizinec odsouzen a trest vykonal a podmínky zahlazení splnil.

§21

Domníváme se, že je toto ustanovení formulováno příliš široce, vzhledem k právním důsledkům, které má na zaměstnance - cizince předmětné právnické osoby (např. §40 odst. 2 písm. d). Dopad tohoto ustanovení totiž směřuje na cizince – zaměstnance, kteří trestní zachovalost zaměstnavatele nemohou ve většině případů vůbec ovlivnit a velmi často o rozhodné skutečnosti ani neví. Navrhujeme tedy ustanovení vypustit nebo stanovit pouze výčet trestných činů, které souvisejí se zaměstnáváním či pobytem cizinců např. - TČ obchod s lidmi, nelegální zaměstnávání, neoprávněné nakládání s osobními údaji, pozměňování veřejné listiny apod.

§27 odst. 2

Navrhujeme vypustit poslední větu. Argumentace v důvodové zprávě nemůže obstát, neboť zneužívání institutu nemůže být sankcionováno zrušením pobytového oprávnění, příp. správním vyhoštěním. Zákon neodráží proporcionalitu v tom ohledu, že uvedené činnosti nezakládají možnost získat pobytové oprávnění, ale jejich nelegální výkon je titulem pro správní vyhoštění.

§29 odst. 2

Zavádí se další omezení, které neúměrně zasahuje do života cizince, a to ještě před jeho příjezdem na území ČR. Důvodová zpráva nijak nevysvětluje důvody zavádění povinnosti dodržování konzulárních obvodů dle bydliště žadatele. Pro mnohé žadatele je již omezující ta skutečnost, že musí žádost o vízum či povolení k pobytu podat na zastupitelském úřadu země původu, i když by např. v sousední zemi bylo pro ně podání jednodušší z důvodu kratší vzdálenosti a levnější. Navrhovaná právní úprava nezohledňuje pobyt mimo trvalé bydliště v jiném konzulárním obvodu (často např. studenti) nebo pobyt příbuzných v jiném konzulárním obvodu a tedy možnost u nich přespát a ušetřit prostředky. Toto ustanovení nápadně připomíná systém tzv. propisek v bývalém SSSR, nyní v post-sovětských zemích, jejichž

účelem je kontrolovat pohyb obyvatel a omezovat jejich svobody, což jistě nepatří do praktik demokratického státu.

VSTUP A POBYT NA ÚZEMÍ

Díl 3 Národní vízum

V navrhované právní úpravě dochází k nedůvodné a matoucí změně terminologie a systematiky víz. Dochází k nahrazení víz nad 90 dnů konceptem národního víza, které je však na rozdíl od současných víz nástrojem pouze dočasné migrace bez možnosti prodloužení pobytu na území. Lze důvodně předpokládat, že cizinci budou na zastupitelských úřadech žádat o vydání víza, tedy institutu, který znají, bez informace, že se jedná o dočasnou formu migrace bez možnosti prodloužení nad dobu 1 roku a bez možnosti trvalého usazení na území. Životní situace jsou různé a tato právní úprava neumožňuje na takové situace reagovat, např. studentovi bude nabídnuta možnost po ročním pobytu pokračovat v doktorandském studiu; zaměstnavatel zjistí, že se mu nepodaří zajistit kvalifikovanou náhradu za zaměstnance a nabídne mu prodloužení smlouvy na delší dobu apod. Domníváme se také, že takto nastavená právní úprava povede k nárůstu počtu neregulérních migrantů, neboť po skončení platnosti národního víza nevycestují. Zákon dále připouští pouze možnost, že bude umožněno osobám pobývajícím na území na základě národního víza, podat na území žádost o dlouhodobý pobyt (§132 odst. 3).

V důvodové zprávě se uvádí, že oproti dlouhodobému pobytu bude řízení o udělení národního víza rychlejší než v případě dlouhodobého pobytu. Toto tvrzení se však zdá poněkud zavádějící. Lhůty uvedené v §344 tomu příliš nenasvědčují.

Národní vízum	Dlouhodobý pobyt
Národní vízum obecná lhůta 3 měsíce	Dlouhodobý pobyt obecná lhůta 3 měsíce , v případě žádosti podané na území 2 měsíce
Národní vízum za účelem studia a vzdělávání 2 měsíce	Dlouhodobý pobyt za účelem studia, vzdělávání, vědeckého výzkumu, některé typy sloučení rodiny 2 měsíce
Prodloužení národního víza na území 1 měsíc	Prodloužení pobytu na území 2 měsíce

Z výše uvedeného srovnání vyplývá, že rychlost řízení je identická pro oba instituty a v případě žádosti o dlouhodobý pobyt na území dokonce rychlejší. Rychlejší řízení o prodloužení povolení v případě víza nelze vnímat jako zásadní výhodu, neboť se stejně jako nyní uplatňuje na dobu řízení o prodloužení fikce pobytu a přiměřená délka řízení dvou měsíců nemá zásadní dopad na postavení cizince, pokud je lhůta dodržena.

Navrhujeme tedy právní úpravu národního víza vypustit a zachovat stávající zavedenou úpravu umožňující přechod na jinou formu pobytu a směřující k integraci cizinců do společnosti.

Oddíl 1 Národní vízum udělované na žádost

§37

příslovce věrohodně je nadbytečné, prokázat lze pouze věrohodně, vypustit.

§38

odst. 1 písm. c) bod 4 – navrhuje vypustit, požadavek nostrifikace je opakovaně kritizován ze strany zaměstnavatelů jako neúčelný a zbytečně zatěžující. Zaměstnavatel sám dostatečně posoudí znalosti a zkušenosti zaměstnance bez ingerence správního orgánu.

Odst. 3 – nejasná právní úprava pro adresáta právní normy – jaký je rozdíl mezi postavením cizince dle odst. 1 a odst. 3?

§40, §46, §47

Obecná připomínka k těmto ustanovením. Ve věcném záměru se uvádí, že cílem nové úpravy je odstranit nedostatky současné právní úpravy, mezi které řadí mimo jiné kazuistickou úpravu. V navrhovaných ustanoveních obsahující důvody vylučující udělení národního víza (§40), zrušení platnosti národního víza (§46) a zánik platnosti národního víza (§47) obsahují 60 důvodů pro zrušení či neudělení oprávnění ke vstupu a pobytu. V §40 a §46 následuje po obrovském kazuistickém výčtu důvodů ještě ustanovení, že vízum se neudělí, pokud je zjištěna jiná závažná překážka pobytu cizince na území ponechávající správnímu orgánu neomezené správní uvážení, i když je velmi obtížné identifikovat úmysl legislativce, jakou další překážku by bylo možné po výčtu 58 důvodů najít.

§ 40 odst. 1 písm. b)

Požadujeme toto ustanovení dopracovat tak, aby bylo zřejmé, že se jedná o současnou žádost o vydání či prodloužení národního víza. Ve stávající podobě je ustanovení nelegální a neústavní, neboť správnímu orgánu umožňuje zrušit aktuální pobytové oprávnění z důvodu, že cizinec ve zcela jiném řízení kdykoliv v minulosti uvedl jakékoliv nepravdivé skutečnosti. Chybí zde jakákoliv návaznost na skutečnosti relevantní pro rozhodování správního orgánu, případně posuzování účelu pobytu atp.

§40 odst. 1 písm. c)

Vypustit obsaženo již v předchozím písmenu b)

§ 40 odst. 1 písm. d)

Vypustit, neboť je nadbytečné a vágní. Jestliže správní orgán shledá překážku v řízení, která brání průběhu řízení, zastaví ho dle § 64 správního řádu. V dosavadní praxi se stává, že správní orgán vyzve účastníka řízení k doložení dalších náležitostí žádosti (a to i opakovaně v souvislosti s vlastní nečinností, přičemž určí účastníkovi řízení nepřiměřeně krátkou lhůtu 7 nebo 10 dnů). Žadatel pak musí dostatečně doložit splnění podmínek pro vydání povolení k pobytu ke dni rozhodnutí. V budoucnu by tak mohlo pod tento bod spadat velké množství žadatelů, kterým může být jejich žádost zamítnuta v důsledku nečinnosti správního orgánu. Ustanovení ponechává příliš velký prostor pro správní uvážení na úkor práv cizince.

§40 odst. 1 písm. f)

Vypustit nepřiměřené správní uvážení, cizinec poskytne veškerou součinnost a správní orgán na základě správního uvážení usoudí bez dalšího, že poskytnutým dokladům a informacím nevěří. Jakékoliv podvodné, nepravdivé jednání je již obsaženo v jiných bodech tohoto §40

§40 odst. 1 písm. j)

Vypustit následující slova: „anebo je důvodné podezření, že by ho mohl narušit.“ Jedná se o podmínku, která je nad rámec úpravy práva EU, neboť příslušné akty EU možnost „důvodného podezření“ v případě narušování bezpečnosti, veřejného pořádku nebo zdraví neznačí jako možnost pro vyloučení nevydání oprávnění k pobytu).

§40 odst. 1 písm. m)

Vypustit část za čárkou – zbytečná kasuistika, postačí, že se dopustil obcházení zákona §40 odst.1 písm. n)- vypustit, neboť je příliš vágní a ponechává příliš velký prostor pro správní uvážení na úkor práv cizince. Není jasné, jaké zjištění bude v tomto případě natolik závažné, aby cizinci nebylo národní vízum vydáno.

§40 odst. 1 písm. o)

Vypustit – nepřiměřené správní uvážení

§40 odst. 1 písm. r)

Navrhujeme za slovo „splátek“ vložit čárku a větu: za podmínky, že dopady rozhodnutí o neudělení nebo neprodloužení národního víza budou přiměřené povaze a závažnosti porušené povinnosti.

§40 odst. 1 písm. w)

Vypustit – nepřiměřené správní uvážení.

§40 odst. 2 písm. a)

Vypustit – zaměstnavatel je osoba ať již právnická nebo fyzická, která působí na území ČR a podléhá zákonům upravujícím problematiku výběru daní, plnění povinností v oblasti zdravotního a sociálního pojištění apod. Příslušné orgány státní správy tak mají možnost využít zákonné nástroje k tomu, aby vymohly nedoplatky od zaměstnavatele, a není tedy důvodné zavádět zvláštní sankci, která navíc závažným způsobem postihuje cizince, který danou skutečnost nemůže nijak ovlivnit.

§41 odst. 1 písm. b)

Požadavek úředně ověřeného překladu smlouvy je velkou finanční zátěží pro zaměstnance nebo zaměstnavatele. Navrhovaná právní úprava nebere v úvahu situace, kdy cizinec ovládá český jazyk. Je zcela běžné, že smlouvy jsou vypracovávány ve dvou jazycích, ale není využíván ověřený překlad. Navrhujeme ustanovení vypustit.

§41 odst. 1 písm. d)

Navrhujeme zachovat stávající úpravu, kdy se doklad obdobný výpisu z evidence rejstříku trestů dokládá pouze na požádání.

§42 odst. 3

Navrhujeme, aby byla možnost podání žádosti na území pro regulérně pobývajícím cizincem co nejširší, neboť taková možnost zvyšuje efektivitu řízení a šetří prostředky jak cizinců tak státu.

§44 odst. 1

Zásadní nesouhlas, navrhujeme vypustit a zachovat stávající úpravu, tedy možnost požádat v době platnosti víza o jiný druh pobytu či víza.

§44 odst. 2

Navrhujeme vypustit zbytek věty za středníkem. Vzhledem k současnému nedodržování lhůt pro rozhodování ze strany ministerstva, které trvá již více než dva roky, lze důvodně předpokládat, že situace cizince se může zásadně změnit v době čekání na rozhodnutí, není tedy důvodné omezovat podání žádostí v době pobytu na tzv. fikci.

§46 odst. 1

Výčet důvodů pro zrušení platnosti národního víza je neúměrně kazuistický a nepřispívá tak k principu právní jistoty a srozumitelnosti právní normy. Navrhujeme zachovat stávající právní úpravu.

§46 odst. 1 písm. g)

Navrhujeme zachovat stávající úpravu – cizinec byl pravomocně odsouzen za spáchání úmyslného trestného činu k trestu odnětí svobody v délce nepřevyšující 3 roky,

§46 odst. 2 písm. b)

Vypustit – tato podmínka je v rozporu se základními principy právního státu, chybí zde jakákoliv návaznost na skutečnosti relevantní pro rozhodování správního orgánu, případně posuzování účelu pobytu.

§46 odst. 2 písm. i)

Vypustit – zásadní nesouhlas. Cizinec, který na území pobývá po dobu kratší než 1 rok nemá vstup do dávkových systémů a např. na příspěvek na bydlení nemá cizinec vůbec nárok. Je nepřijatelné, aby byl cizinec sankcionován za podání žádosti ztrátou pobytového oprávnění. Lze důvodně předpokládat, že se nebude schopen orientovat v 60 různých důvodech pro neudělení, neprodloužení nebo zrušení platnosti víza. Jedná se o ustanovení, které je nepřijatelné z hlediska proporcionality mezi důvody zrušení a jeho následky pro další život cizince.

§46 odst. 2 písm. j)

Vypustit – jedná se o nepřiměřené trestání povinnosti vyplývající z jiných právních předpisů, které obsahují za porušení povinnosti sankce. V tomto případě pak bude docházet k dvojímu trestání a k diskriminačnímu zacházení s cizinci oproti občanům ČR. V případě zrušení pobytového oprávnění bude také pro dotčené orgány veřejné moci nákladnější a náročnější dlužnou částku na cizinci vymoci.

§46 odst. 2 písm. m)

Vypustit – nepřiměřené správní uvážení

§49

Navrhujeme zachovat stávající právní úpravu včetně terminologie. Tedy zachovat výjezdní příkaz jako institut, který je adresátům právní normy známý.

§49 odst. 5

Vypustit – z praktických zkušeností velmi často nastávají okolnosti, které nepředvídá ani cizinec ani správní orgán, které vedou k potřebě vydané vízum prodloužit či vydat opakovaně. Explicitní ustanovení v zákoně bude překážkou pro řešení praktických situací.

§49 odst. 6

Vypustit – u jednotlivých druhů pobytových oprávnění a víz je uveden taxativní výčet, kdo a za jakých okolností může žádost o vízum či pobyt podat. Toto ustanovení je tedy obsoletní.

Hlava III. Dlouhodobý pobyt

Obecná poznámka:

Jeví se jako zcela nesystematické zavádět novou terminologii v oblasti pobytových oprávnění za účelem zaměstnání a podnikání, když v ostatních případech jsou názvy jednotlivých institutů zachovány. Argumentace principem jednotného povolení není přesvědčivá, neboť i v případě zachování názvosloví Dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání nebo podnikání je možné na tato pobytová oprávnění nahlížet optikou směrnice o jednotném povolení. Navrhujeme zachovat stávající terminologii a nezavádět matoucí označení jednotlivých povolení k dlouhodobému pobytu.

Díl I. Zaměstnání

Oddíl 1 Zaměstnanecká karta

§53 odst. 1 písm. c) bod 4, §60 odst. 1 písm. c) bod 4, §67 odst. 1 písm. d) bod 4

Navrhujeme omezit rozsah správního uvážení, kdy bude doložení tzv. nostrifikace vzdělání vyžadováno ze strany ministerstva. Požadavek doložení nostrifikace by měl být vznesen pouze v případě, kdy existuje důvodná pochybnost, že cizinec dosažené vzdělání nemá. Správní orgán by měl přihlížet k hospodárnosti výkonu státní správy, kdy požadavek nostrifikace prokazatelně zatěžuje jak zaměstnavatele a zaměstnance, tak příslušné odbory vysokých škol a krajských úřadů. Zavedení tohoto ustanovení zřejmě reflektuje výklad zákona o zaměstnanosti z roku 2012, kterým je plošně vyžadována nostrifikace. Toto opatření však nebylo podrobena následné analýze co do nákladů na jednotlivé subjekty a dosažení cílů, které tím byly sledovány.

§54 odst. 1 písm. a), §61 odst. 1 písm. a), §68 odst. 1 písm. a)

Vypustit – nepřijatelné přesunutí důsledků porušení zákonných povinností. Zaměstnavatel je osoba ať již právnická nebo fyzická, která působí na území ČR a podléhá zákonům upravujícím problematiku výběru daní, plnění povinností v oblasti zdravotního a sociálního pojištění apod. Příslušné orgány státní správy tak mají možnost využít zákonné nástroje k tomu, aby vymohly nedoplatky od zaměstnavatele, a není tedy důvodné zavádět zvláštní sankci, která navíc závažným způsobem postihuje cizince, který danou skutečnost nemůže nijak ovlivnit. Zaměstnanec nemá reálnou možnost zjistit, zda má zaměstnavatel nedoplatky nebo ne.

§54 odst. 1 písm. d), §61 odst. 1 písm. d), §68 odst. 1 písm. d)

Vypustit – zaměstnanec si podmínku trestní zachovalosti může ověřit pouze v případě zaměstnavatele právnické osoby a jen tehdy, pokud už sám je na území České republiky. Bude docházet ke zcela nepřiměřeným zásahům do postavení cizince, a to především v případě prodlužování zaměstnanecké karty.

§54 odst. 2

Doplnit písmeno c), tedy možnost posuzovat přiměřenost i vzhledem k testu trhu práce.

§55 odst. 1 písm. b)

Vypustit - požadavek úředně ověřeného překladu smlouvy je velkou finanční zátěží pro zaměstnance nebo zaměstnavatele. Navrhovaná právní úprava nebere v úvahu situace, kdy

cizinec ovládá český jazyk. Je zcela běžné, že smlouvy jsou vypracovávány ve dvou jazycích, ale není využíván ověřený překlad.

§55 odst. 1 písm. d)

Navrhujeme zachovat stávající úpravy, kdy je tento doklad vyžadován pouze na základě žádosti ministerstva. Jedná se opět o zbytečnou administrativní zátěž.

§ 55 odst. 1 písm. h), § 62 odst. 2 písm. h), § 97 odst. 1 písm. h), § 100 odst. 1 písm. h), § 105 odst. 1 písm. h), § 128 odst. písm. h), § 213 zákona o pobytu cizinců - povinnost adaptačně integračního kurzu

Zavedení nové povinnosti pro některé kategorie cizinců ze třetích zemí absolvovat adaptačně integrační kurzy lze považovat za další zátěž jak pro cizince samotné, tak pro státní rozpočet i cizineckou správou v gesci Ministerstva vnitra, případně dalších orgánů státní správy. Proto navrhujeme tento institut z nové právní úpravy o pobytu cizinců na území ČR zcela vypustit, a to s ohledem na níže uvedené důvody.

Adaptačně integrační kurzy budou zcela zřejmě představovat další zátěž státního rozpočtu (např. v souvislosti s nutností vytvoření metodiky kurzů, specializované internetové stránky s vypsáními termíny a místy konání kurzů). Na druhou stranu, s ohledem na rozsah kurzů v délce jednoho pracovního dne nelze předpokládat dostatečné naplnění jejich účelu – přispět k lepší a efektivnější integraci cizinců na území České republiky. Větší rozsah kurzu by pak mohl představovat pro některé osoby nepřiměřenou překážku ke splnění takovéto zákonem stanovené náležitosti k podání žádosti o příslušné pobytové oprávnění. Otázkou je tedy skutečný smysl a účel daných adaptačně integračních kurzů. Otázkou také je, které subjekty budou kurzy realizovat jakožto „Oprávněné subjekty“, se kterými počítá navrhovaný prováděcí právní předpis v ustanovení § 21 a návazně v příloze č. 5.

Při variantě, že institut adaptačně integračních kurzů bude zachován v nové právní úpravě, navrhujeme jej upravit tak, aby odpovídal skutečným potřebám cizinců a co nejméně zatěžoval jak je, tak státní rozpočet i státní správu a naopak, co nejlépe plnil svůj účel. Konkrétní návrhy jsou uvedeny k jednotlivým ustanovením zákona o pobytu cizinců a navrhované prováděcí vyhlášky, jež institut adaptačně integračních kurzů upravují.

§ 62 odst. 2 písm. h)

Směrnice Rady 2009/50/ES ve svém článku 5, který je implementován do ustanovení § 62 navrhovaného zákona o pobytu cizinců neukládá žádnou povinnost v souvislosti s integrací žadatelů o modrou kartu na území některého členského státu. Směrnice v tomto smyslu toliko přiznává členským státům právo na přijetí příznivějších ustanovení, než stanovuje sama směrnice. Uložení povinnosti absolvovat adaptačně integrační kurz pro cizince žádající vydání modré karty jde naopak nad rámec požadavků stanovených směrnicí. Proto navrhujeme toto ustanovení vypustit a příslušně doplnit o držitele modré karty ustanovení § 213 odst. 2.

§62 odst. 1 písm. b), §69 odst. 1 písm. b)

Navrhujeme vypustit část věty za středníkem vyžadující úředně ověřený překlad do jazyka srozumitelného cizinci nebo do českého jazyka. Požadavek úředně ověřeného překladu smlouvy je velkou finanční zátěží pro zaměstnance nebo zaměstnavatele. Navrhovaná právní úprava nebere v úvahu situace, kdy cizinec ovládá český jazyk. Je zcela běžné, že smlouvy

jsou vypracovávány ve dvou jazycích, ale není využíván ověřený překlad. Požadavek dále směřuje nad rámec čl. 5 směrnice č. 2009/50/ES a je tedy v rozporu s unijní úpravou.

Díl 2 Podnikání

Oddíl 1 – Karta zahraničního investora § 80 – 84

Požadujeme tuto část vypustit, neboť se jedná o diskriminační ustanovení (majetková diskriminace) a nepřiměřený zásah do soukromoprávní oblasti, zejména do práva na svobodu podnikání. Navíc pracovník správního orgánu, s ohledem na svojí nedostatečnou kvalifikaci, nemůže správně a objektivně posoudit věrohodnost a proveditelnost podnikatelského zájmu. Je zde důvodná obava, že tato úprava bude mít absurdní praktický dopad. Tato připomínka je zásadní.

Oddíl 2 – Karta podnikatele

K §85 odst. 1 písm. a)

Požadujeme vypustit část ustanovení, a to od slova: „a prokáže, že svojí činností na území podstatně ovlivňuje podnikání obchodní korporace“. Jde o diskriminační opatření ve vztahu k drobným živnostníkům. Navíc se jedná o velmi vágní formulaci, která je problematická z hlediska prokazování. Ponechává velký prostor pro správní uvážení na úkor právní jistoty cizince. Navíc prokazování této skutečnosti prostřednictvím výsledku (ve smyslu § 320 ZPC), s ohledem na stávající problém průtahů řízení na straně správního orgánu, se jeví jako neefektivní řešení a má být spíše používán jako mimořádný nástroj, který se použije v přesně stanovených případech za předpokladu, kdy existuje důvodná pochybnost, nikoliv plošně. Tato připomínka je zásadní.

§85 odst. 1 písm. c)

Požadujeme toto ustanovení vypustit. Není důvodné omezovat vydání karty podnikatele na dobu předchozího pobytu. Toto ustanovení je diskriminační a nelze předpokládat, že cizinec bez minimálního předchozího pobytu musí mít pro úspěšné podnikání zkušenosti s pobytem na území. Toto ustanovení negativně dopadne na celou řadu kvalifikovaných odborníků, konzultantů a dalších OSVČ, kteří svojí ekonomickou činností přispívají k vytváření dalších pracovních míst, např. nezávislí IT konzultanti.

K § 85 odst. 1 písm. d)

Požadujeme toto ustanovení vypustit, neboť se jedná o neodůvodněné zpřísnění současné právní úpravy, které vede k další administrativní zátěži přenášené na cizince. Tato připomínka je zásadní. Požadujeme vyjmutí tohoto bodu, neboť se domníváme, že neexistuje důvod, aby byl činěn rozdíl mezi touto kategorií osob a ostatními osobami žádajícími o povolení k pobytu. Návrh na vyjmutí tohoto bodu souvisí také s požadavkem navrátit možnost dle stávající právní úpravy žádat o povolení k pobytu za účelem podnikání (dle návrhu zákona „karty podnikatele“) i bez podmínky předchozího pobytu na území ČR.

K §85 odst. 3

Požadujeme vypustit část ustanovení, a to od slova: “a prokáže, že svojí činností na území podstatně ovlivňuje podnikání obchodní korporace“. Jedná se o velmi vágní formulaci, která je problematická z hlediska prokazování. Ponechává velký prostor pro správní uvážení na úkor právní jistoty cizince. Jedná se o neodůvodněné zpřísnění současné právní úpravy. Tato připomínka je zásadní.

K §86 odst. 2 písm. a)

Požadujeme toto ustanovení vypustit, neboť se jedná o neodůvodněné zpřísnění současné právní úpravy. Tato připomínka je zásadní.

§ 86 odst. 2b), § 89 odst. 1, § 131 odst. 1m), § 140 odst. 2h), § 151, § 152 e), § 158 b) , § 159 b), § 161, § 162 b), § 163 odst. 2d)

Represe a jazyková zkouška

Ministerstvo vnitra hodlá používat represí v případech, kdy jazykovou zkoušku z českého jazyka složí někdo jiný místo osoby, které dokládá zkoušku pro povolení k pobytu. Místo toho by stálo za to zhodnotit, jaká je motivace cizinců k učení se českému jazyku, jaké jazykové potřeby mají, jak je možné je uspokojit. Cílem politiky státu v oblasti jazykové integrace by se nemělo stát pouhé „složení testu“.

K §87 odst. 1 písm. c)

Požadujeme vypustit toto ustanovení a ponechat stávající právní úpravu. Tato připomínka je zásadní.

§87 odst. 1 písm. i)

Požadujeme tento požadavek vypustit. Jedná se o zpřísnění právní úpravy, které vede k další nepřeměřené zátěži přenášené na cizince. Cizinec, který žádá o povolení k pobytu za účelem podnikání, by neměl být nucen absolvovat adaptační kurz. Tato připomínka je zásadní.

Nový systém ekonomické migrace (dále jen „NSEM“) schválený usnesením vlády č. 48 ze dne 19. ledna 2011 s účastí těchto cizinců na kurzech nepočítá. Povinná účast na kurzech se jeví s ohledem na podmínku předchozího dvouletého pobytu o absolvování zkoušky z češtiny jako zbytečná. Z tohoto důvodu požadujeme zrušení tohoto požadavku.

Díl 4 Studium a vzdělávání

Oddíl 1 - Studium

§ 95 odst. 1

Směrnice v úvodním ustanovení č. 5 zakazuje diskriminovat osoby na základě jazyka. Dále v čl. 7 odst. 1 písm. c) uvádí, že „pokud to členský stát požaduje, předloží důkaz o dostatečné jazykové znalosti pro příslušný studijní program“, jestliže připravovaná Vyhláška povinnost znalosti českého jazyka stanoví, má se týkat pouze určitých oborů. Nelogickou by byla podmínka znalosti vyučovacího jazyka u jazykové přípravy a jazykových kurzů. Obecná podmínka znalosti českého jazyka omezuje schopnost vysoké školy nabídnout vzdělávání kupř. v anglickém jazyce, to se týká zejména odborné přípravy na akreditované studium. Jinak je povinnost ovládat český nebo jiný vyučovací jazyk zcela přirozená a není nutné ji stanovovat vyhláškou. Bez požadované znalosti vyučovacího jazyka konkrétního studijního programu, kurzu přípravy apod., nelze totiž ani fakticky zahájit takové studium a plnit studijní povinnosti ukládané studijním řádem, který je vyučován v českém jazyce. Identifikace „důvodných pochybností“ v požadované jazykové znalosti může v praxi způsobit praktické problémy při posuzování, neboť je příliš vágní. Požadujeme tuto část ustanovení vypustit.

Požadujeme změnit jazykový požadavek na „za podmínky, že má požadovanou znalost vyučovacího jazyka v rozsahu požadovaném danou školou pro výuku“, neboť ustanovení dále předpokládá možnost správního orgánu ověřit v případě důvodných pochybností znalost jazyka způsobem, který stanoví prováděcí právní předpis.
(tím pádem zrušení § 405 odst. 2)

§ 95 odst. 1 písm. b) a c)

Požadavek absolvovat 20 hodin týdně u jazykové a odborné přípravy ke studiu akreditovaného programu a jazykových a odborných kurzů (vycházející zřejmě z dosavadní praxe posuzování účelu pobytu) jde nad rámec Směrnice Rady č. 2004/114/ES o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby. Ve směrnici navíc není uvedena povinnost tuto přípravu nebo kurzy navštěvovat. Požadujeme toto ustanovení uvést do souladu s evropským právem. Tato připomínka je zásadní.

§ 95 odst. 1

U prokazování dostatečné výše finančních prostředků, které mají zajistit soběstačnost studenta během pobytu, došlo ke zpřísnění v porovnání s dosavadní úpravou, kdy je základem pro výpočet měsíčních nákladů stanoven čtyřnásobek (namísto původního 3,5 násobku). Směrnice v čl. 7 odst. 1 písm. c) dovoluje členským státům stanovit výši minimálních prostředků k pobytu, stanovuje však rovněž pravidlo, které v zákoně promítnuto není – „*aniž je dotčeno individuální přezkoumání jednotlivých případů*“ studentů. Dle připravované zákonné úpravy musí všichni žadatelé o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia splnit výši finančních prostředků, bez možnosti individuálního přezkoumání opodstatnění výše těchto prostředků. Požadujeme ustanovení dopracovat tak, aby bylo v souladu se směrnici. Tato připomínka je zásadní.

K § 96 odst. 1

Požadujeme vypustit následující písmena § 131 odst. 1: d) a o) - (zdůvodnění viz dále).

K § 96 odst. 2

Nemožnost prodloužit platnost povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia z důvodu odborné a jazykové přípravy ve směrnici není stanovena. Na jedné straně zákon umožňuje maximální délku platnosti povoleného pobytu (studium) na 27 měsíců. Příprava na akreditované studium však zpravidla trvá pouze 1 akademický rok, takže prokazování účelu pobytu (jeho prodloužení) při přetrvávající přípravě bude obtížné, resp. nemožné. Zákon v tomto případě stanovuje přísnější podmínky než samotná směrnice, která poskytuje členským státům možnost při vyřizování povolení k pobytu hodnotit pokrok studenta ve studiu. Požadujeme ustanovení uvést do souladu se směrnici. Tato připomínka je zásadní.

K § 97

Požadujeme vypustit povinnost studentů absolvovat adaptačně integrační kurz, neboť jde nad rámec evropské úpravy – není zakotvena ve směrnici EU. Studenti patří k sociální skupině (právě s ohledem na věk a účel pobytu), která je schopna adaptace a integrace do společnosti rychleji než všechny ostatní kategorie cizinců. Obdobu těchto „seznamovacích“ kurzů již mnohé vysoké školy pro své zahraniční studenty v praxi pravidelně pořádají.

K § 98

Zákon sice nově umožňuje plynulý přechod mezi běžnými akademickými roky, nereaguje však na v praxi častý problém studentů, kteří absolvují státní závěrečné zkoušky daného studijního stupně (kupř. bakalářský) na konci zimního semestru (kupř. začátkem února), přičemž navazující program následujícího stupně studia začíná až se začátkem následujícího akademického roku, tedy v září/říjnu. Absolvování kupř. bakalářského studijního programu se v praxi považuje za splnění účelu. Často tak docházelo k účelovým změnám účelu pobytu, jen aby cizinec toto období (od absolvování bakalářského do zahájení magisterského studia), jež je delší než 3 měsíce, překlenul. Požadujeme tuto situaci v novém zákoně zohlednit tak, aby studenti navazujícího studia nemuseli uměle měnit účel pobytu, aby nebyli nuceni odcestovat. Tato připomínka je zásadní.

Díl 5

Sloučení rodiny

Směrnice stanoví, že se žádost podává a posuzuje, zatímco se osoby nacházejí mimo území, ale umožňuje i variantu, kdy za vhodných okolností mohou přijmout žádost podanou v okamžiku, kdy již rodinní příslušníci pobývají na jeho území. (článek 5 odst. 3 směrnice 2003/86/ES). Požadujeme dopracovat legislativní text tak, aby byl v souladu se směrnicí. Tato připomínka je zásadní.

Směrnice rovněž stanoví, že důsledky toho, že rozhodnutí nebylo učiněno ve lhůtě, musí být určeny vnitrostátními právními předpisy. Požadujeme dopracovat legislativní text tak, aby byl v souladu se směrnicí.

Tato připomínka je zásadní.

§ 103 – dle uvedeného ustanovení se za rodinného příslušníka azylanta nepovažuje manžel, pokud bylo manželství uzavřeno před vstupem na území, ani nezletilé dítě azylanta. Pro manžela azylanta (pokud manželství nevzniklo před vstupem na území) a pro manžela osoby požívající doplňkovou ochranu, pokud manželství vzniklo před vstupem na území, bude dle odst. 3 ustanovení platit výjimka, dle níž nebudou muset tyto osoby prokazovat měsíční příjem, oprávnění ke sloučení nevzniká až po 4 měsících a manželé nemusejí dosáhnout věku 20 let. Obdobně se tyto výjimky budou vztahovat na nezletilé dítě osoby s doplňkovou ochranou a nezletilé dítě manžela osoby požívající doplňkovou ochranu. Z důvodové zprávy vyplývá, že se ust. § 103 nevztahuje na manžela azylanta, pokud manželství vzniklo před vstupem na území ani na nezletilé dítě azylanta z důvodu možnosti těchto osob požádat o udělení povolení k trvalému pobytu podle § 153. Na rozdíl od rodinných příslušníků oprávněných k podání žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu za účelem sloučení se však u manžela azylanta, pokud manželství vzniklo před vstupem na území a nezletilého dítěte azylanta neuplatní ze zákona výjimka při prokazování měsíčního příjmu, ale bude uplatnění této výjimky záviset od diskreční pravomoci správního orgánu ve smyslu odst. 2 téhož ustanovení. Čl. 12 odst. 1 Směrnice Rady 2003/86/ES však stanovuje, že členské státy nemohou po uprchlíkovi a jeho rod. příslušnících požadovat prokazování, že osoba usilující o sloučení má ubytování, zdravotní pojištění či stálé a pravidelné finanční příjmy. Navrhujeme proto, aby se v ust. § 153 odst. 2 změnil:

(2) Jedná-li se o cizince podle odstavce 1 písm. c) a d), neuplatní se pro udělení povolení k trvalému pobytu podmínka prokázání měsíčního příjmu.“

K § 103 odst. 1 písm. e) a další par.

Jedná se o nepřiměřený zásah do rodinného práva (je na manželích, aby se společně domluvili), přičemž není jasné, jakým způsobem se bude taková skutečnost prokazovat.

Požadujeme tuto podmínku vypustit. Domníváme se navíc, že je podmínka v ust. § 103 odst. 1 písm. e) nadbytečná. Důvodová zpráva k této podmínce uvádí, že je do zákona zakomponována z důvodu možnosti zneužitelnosti žádostí o povolení k pobytu za tímto účelem. V ust. § 131 odst. 1 písm. n) je důvodem vylučujícím vydání nebo prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu (pro dlouhodobý pobyt za účelem sloučení rodiny zároveň stanovuje § 104 odst. 1), jestliže se cizinec dopustil obcházení tohoto zákona s cílem získat povolení k dlouhodobému pobytu, zejména pokud účelově uzavřel manželství. Směrnice Rady 2003/86 o právu na sloučení rodiny nestanovuje podmínku společného jazyka manželů a samotným důvodem nevydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem sloučení rodiny by neměla být skutečnost, že manželé nehovoří společným jazykem, ale že se cizinec snaží uzavřít manželství účelově se snahou získat na území povolení k pobytu. Na eliminaci těchto případů však pamatuje právě uvedené ust. § 104 odst. 1, který odkazuje na § 131 odst. 1 písm. n), ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) je tak nadbytečné a v rozporu se směrnicí 2003/86/ES. Navrhujeme tedy vynechání ust. § 103 odst. 1 písm. e).

K § 104

Požadujeme vypustit odkaz na § 131 písmena m), n), o), p) a t). (zdůvodnění viz dále)

K § 105 odst. 1 písm. h)

Ustanovení je příliš obecné, v zájmu právní jistoty žadatelů navrhujeme doplnit demonstrativní výčet dokladů, jež prokazují splnění podmínek. Tato připomínka je zásadní.

K § 105 odst. 1 písm. f)

Jedná se o neodůvodněné zpřísnění současné právní úpravy, které vede k další administrativní zátěži přenášené na cizince, neboť i v případě, kdy není daňovým subjektem apod., musí o těchto skutečnostech dokládat potvrzení. Požadujeme toto ustanovení vypustit. Tato připomínka je zásadní.

K § 105 odst. 1 písm. h)

Jedná se o zpřísnění právní úpravy, které vede k další zátěži přenášené na cizince. Doporučujeme tento požadavek vypustit.

K § 107 odst. 1 písm. a)

Jedná se o velmi vágní formulaci, která je problematická z hlediska prokazování. Ponechává velký prostor pro správní uvážení na úkor právní jistoty cizince. Požadujeme tento požadavek přeformulovat a odkazujeme na dosavadní právní úpravu. Tato připomínka je zásadní.

K § 107 odst. 1 písm. b)

Jedná se o zpřísnění právní úpravy. Samotný fakt, že si cizinec podá žádost např. o příspěvek na bydlení (přestože na něj nemá nárok, či mu není přiznán), povede ke zrušení jeho povolení k pobytu. Požadujeme tento důvod vypustit, jedná se o ustanovení, které je nepřijatelné z hlediska proporcionality mezi důvody zrušení a jeho následky pro další život cizince. Ve svém důsledku může vést k absurdním situacím. Tato připomínka je zásadní.

K Dílu 6 (§ 108 a násl.)

Samostatnou úpravu sloučení rodiny se státním občanem České republiky považujeme za nesystémovou, přičemž není jasné, proč je odlišná od úpravy sloučení rodiny s občanem EU. Požadujeme tento díl spojit s úpravou sloučení rodiny s občanem EU. Tato připomínka je zásadní.

K § 108 odst. 1 písm. b)

Jedná se o nepřiměřený zásah do rodinného práva (je na manželích, aby se společně domluvili), přičemž není jasné, jakým způsobem se bude taková skutečnost prokazovat. Požadujeme tuto podmínku vypustit. Navíc se domníváme, že je podmínka v ust. § 108 odst. 1 písm. b) a v ust. § 108 odst. 3 písm. b) nadbytečná. Důvodová zpráva k této podmínce uvádí, že je důvodem jejího zakomponování možnost zneužitelnosti žádostí o povolení k pobytu za tímto účelem. Dle ust. § 109 odst. 1, který odkazuje na ust. § 131 odst. 1 písm. n) je důvodem vylučujícím vydání nebo prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu, jestliže se cizinec dopustil obcházení tohoto zákona s cílem získat povolení k dlouhodobému pobytu, zejména pokud účelově uzavřel manželství. Důvodem pro nevydání povolení k dlouhodobému pobytu by neměla být skutečnost, že manželé nehovoří společným jazykem, ale že se cizinec snaží uzavřít manželství účelově se snahou získat na území povolení k pobytu. Na eliminaci těchto případů však pamatuje právě uvedené ust. § 109 odst. 1, který odkazuje na § 131 odst. 1 písm. n), ustanovení § 108 odst. 1 písm. b) je tak nadbytečné. Navrhujeme tedy vynechání ust. § 108 odst. 1 písm. b).

K § 108 odst. 2 písm. b)

Požadujeme nahradit slova: „se kterým žije ve společné domácnosti“ slovy „a podílí se na jeho výchově.“ Jedná se o podmínku, která diskriminuje rodiče, jež se starají o své děti, ale nesdílejí společnou domácnost, rovněž nepamatuje na střídavou péči rodičů o děti. Není brán náležitý ohled na nejlepší zájmy nezletilých dětí.

Tato připomínka je zásadní.

K § 108 odst. 3 písm. a) bodu 1

Požadujeme vypustit požadavek společného soužití alespoň 1 rok před podáním žádosti. Jedná se o nedůvodné zpřísnění oproti stávající právní úpravě, které je zároveň nepřiměřeným zásahem do rodinného práva. Tato připomínka je zásadní.

K § 108 odst. 3 písm. b)

Jedná se o nepřiměřený zásah do rodinného práva, přičemž není jasné, jakým způsobem se bude taková skutečnost prokazovat. Požadujeme tuto podmínku vypustit. Tato připomínka je zásadní.

K § 108 odst. 4

Požadujeme vypustit požadavek společného soužití alespoň 1 rok před podáním žádosti, jedná se o nepřiměřený zásah do rodinného práva. Jedná se o velmi vágní ustanovení, které ponechává velký prostor pro správní uvážení na úkor práv cizince. Požadujeme ponechat pouze podmínku společného soužití partnerů. Ustanovení jde nad rámec článku 5 odst. 2 směrnice 2003/86/ES. Tato připomínka je zásadní.

§ 109 – zásadně nesouhlasíme se škálou důvodů pro zamítnutí povolení k pobytu, kdy má být zamítnán pobyt manželovi/manželce/rodičovi občana ČR. Předně se jedná o první povolení, kdy při neudělení pobytu osoba nebude mít jak s rodinným příslušníkem setrvat. Některé důvody jsou přitom doslova banálního charakteru (nedoplatky na sociálním či zdravotním pojištění!) anebo nabízejí v podstatě bezbřehý prostor pro vyšetřování správního orgánu (zamítnutí z důvodu nepravdivé skutečnosti jakéhokoliv charakteru uvedené cizincem ve zcela nesouvisejícím řízení). Přitom zákon nestanoví vůbec povinnost hodnotit přiměřenost takového rozhodnutí ve vztahu k dopadům do jeho soukromého a rodinného života.

K § 110 odst. 1 písm. b)

První část ustanovení je příliš obecná, v zájmu právní jistoty žadatelů navrhujeme doplnit demonstrativní výčet i dalších dokladů, jež prokazují splnění podmínek. Tato připomínka je zásadní.

K § 110 odst. 1 písm. f)

Požadujeme tento požadavek vypustit. Jedná se o nepřiměřenou zátěž. Cizinec, který si žádá o povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny s občanem České republiky, by neměl být nucen absolvovat adaptační kurz.

Díl 7

Ochrana na území

§ 113 návrhu

Vypuštění podmínky spolupráce obětí obchodování s lidmi s orgány činnými v trestním řízení

§ 113 návrhu zákona o pobytu cizinců upravuje podmínky vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území a prodloužení jeho platnosti celkem pro tři skupiny osob. *Pokud jde o první skupinu, tedy pravděpodobné oběti trestného činu obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku, navrhujeme, aby podmínka spolupráce s orgány činnými v trestním řízení byla z návrhu vypuštěna* (viz níže).

Požadavek spolupráce s orgány činnými v trestním řízení plyne ze směrnice Rady 2004/81/ES, o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou oběťmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, a kteří spolupracují s příslušnými orgány („směrnice o povolení k pobytu“). Předně, směrnice o povolení k pobytu stanovuje pouze určitý minimální standard, který jsou členské státy povinny dodržovat – nic jim tedy nebrání, aby přijaly právní úpravu, která je pro její adresáty příznivější. Lidskoprávní přístup k prevenci obchodování s lidmi vyjádřený v řadě mezinárodních dokumentů vyžaduje, aby podpora obětem obchodování s lidmi ze strany státu nebyla podmíněna jejich spoluprací s orgány činnými v trestním řízení. Jedná se zejména o tyto dokumenty:

- Doporučené principy a pravidla o lidských právech a obchodování s lidmi (Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking), Úřad vysoké komisařky pro lidská práva, 2010, princip č. 8.
- Závěrečná doporučení Výboru OSN pro odstranění diskriminace žen (CEDAW) ve vztahu k Nizozemí z února 2010.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC): Legislative Guide for the implementation of the Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially in Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organised Crime, 2004.
- Komentář Úřadu vysoké komisařky OSN pro lidská práva k evropské směrnici o obchodování s lidmi, OHCHR, 2011.

Dále je třeba mít na paměti, že ne všechny pravděpodobné oběti obchodování s lidmi jsou povinny spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení, a to ani za současné právní úpravy. Ti, kteří povolení k pobytu nepotřebují, tedy občané ČR, občané EU a osoby zdržující se na území ČR na základě jiných pobytových oprávnění, tuto povinnost nemají. Mezi jednotlivými oběťmi obchodování s lidmi tak dochází k neodůvodněně rozdílnému zacházení, které vychází z jejich pobytového statusu.

Návrh:

„§ 113

Podmínky vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území nebo prodloužení jeho platnosti

(1) Ministerstvo vydá na žádost cizinci povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území⁴⁾ nebo prodlouží jeho platnost, pokud orgán činný v trestním řízení potvrdí, že se jedná o cizince,

- a) který je pravděpodobnou obětí trestného činu obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku, **za podmínky, že nespolupracuje s podezřelým ze spáchání tohoto trestného činu**
- b) pro kterého bylo organizováno anebo umožněno nedovolené překročení státní hranice (§ 340 trestního zákoníku), nebo kterému bylo napomáháno k neoprávněnému pobytu na území (§ 341 trestního zákoníku), jehož svědectví je významné pro odhalení pachatele nebo organizované skupiny zabývající se organizováním anebo umožněním nedovoleného překročení státní hranice nebo napomáháním k neoprávněnému pobytu na území, **za podmínky, že spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení na trestním řízení vedeném o podezření ze spáchání tohoto trestného činu a nespolupracuje s podezřelým ze spáchání tohoto trestného činu,** nebo
- c) uvedeného v § 342 odst. 1 nebo 2 trestního zákoníku, neboť je nebo byl zaměstnáván zaměstnavatelem podezřelým ze spáchání trestného činu podle § 342 trestního zákoníku anebo mu bylo takovou osobou zaměstnání zprostředkováno a jeho svědectví je významné pro odhalení pachatele, **za podmínky, že spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení na trestním řízení vedeném o podezření ze spáchání tohoto trestného činu a nespolupracuje s podezřelým ze spáchání tohoto trestného činu.**

(23) Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území může dále ministerstvo vydat nebo prodloužit jeho platnost na žádost cizinci, který je

- a) manželem,
- b) nezletilým nebo zletilým nezaopatřeným dítětem, nebo
- c) z důvodu omezení svéprávnosti rozhodnutím příslušného orgánu svěřen do péče cizince uvedeného v odstavci 1, pokud se v době podání žádosti tento cizinec zdržoval na území a důvodem pobytu je společné soužití rodiny.

(34) Žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území může podat i žadatel o udělení mezinárodní ochrany podle zákona o azylu.

CELEX 32004L0081

CELEX 32009L0052“

2. K § 114

§ 114 rozšiřuje dosavadní důvody pro zrušení platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany. Nyní je *mezi důvody vylučující vydání tohoto pobytového oprávnění zahrnuta situace, kdy byl cizinci uložen pravomocným rozhodnutím soudu trest vyhoštění.*

Domníváme se, že toto opatření není přiměřené závažné situaci, ve které se pravděpodobná oběť obchodování s lidmi nachází, a navrhuje je vypustit.

Dle § 80 trestního zákoníku lze trest vyhoštění uložit jako samostatný trest, jestliže vzhledem k závažnosti trestného činu není uložení jiného trestu (tedy například trestu peněžitého) zapotřebí. Navíc, pro uložení trestu vyhoštění se nevyžaduje, aby se jednalo o úmyslný trestný čin, postačuje tedy spáchání trestného činu z nedbalosti. Trest vyhoštění je tedy možné uložit i

⁴⁾ Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a kteří spolupracují s příslušnými orgány.

za méně závažné trestné činy, například trestné činy majetkové, kdy např. ke spáchání trestného činu krádeže postačuje, aby si pachatel přisvojil věc přesahující hodnotu 5.000,- Kč. Je nepřipustné, aby osobě, která je např. v situaci, kdy unikla z prostředí, kde byla omezována na svobodě a je zcela bez prostředků (v důsledku čehož byla nucena si po dobu, než začne spolupracovat s pomáhající organizací, opatřovat prostředky k živobytí drobnými krádežemi), byla zcela odmítnuta ochrana na našem území.

§ 114

Důvody vylučující vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území nebo prodloužení jeho platnosti

Ministerstvo nevydá povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany nebo neprodlouží jeho platnost, i když bude zjištěno splnění podmínek pro jeho vydání nebo prodloužení jeho platnosti, pokud je vydání povolení k dlouhodobému pobytu nebo prodloužení jeho platnosti vyloučeno z důvodů uvedených v § 131 odstavci 1 písm. a) až d), j), k), p) a q) a dále, jestliže byl cizinci pravomoenným rozhodnutím soudu uložen trest vyhoštění.“

CELEX 32004L0081

Díl 9

Dlouhodobý pobyt z důvodů hodných zvláštního zřetele

§126 - odkaz na ust. 132 odst.7 písm. b) Navrhujeme, aby se při posouzení splnění podmínek pro podání žádosti o vydání dlouhodobého pobytu podle § 132 odst. 7 písm. b) zohlednilo u cizinců, kterým byla v minulosti udělena doplňková ochrana, délka řízení ode dne podání poslední žádosti o udělení mezinárodní ochrany, na základě které jim byla doplňková ochrana udělena. Do doby pobytu na území by se měla započítat také doba pobytu na území na základě udělené doplňkové ochrany a následné řízení o žádosti o její prodloužení. Žádost o vydání dlouhodobého pobytu může podat osoba pobývajíc na území v době platnosti národního víza za účelem vycestování uděleného po skončení řízení o udělení mezinárodní ochrany, pokud na území pobýval alespoň poslední 4 roky v rámci posledního řízení o udělení mezinárodní ochrany. Podle uvedeného ustanovení by neměly možnost o tento druh povolení k pobytu požádat osoby, jejichž řízení o udělení mezinárodní ochrany trvalo déle než 4 roky, následně získaly doplňkovou ochranu, která jim však z důvodu změny situace v zemi původu prodloužena nebyla. U těchto osob doposud započítával správní orgán délku řízení ode dne podání žádosti o prodloužení doplňkové ochrany, přičemž nezohledňoval délku řízení před udělením doplňkové ochrany, případně dobu, po kterou byla doplňková ochrana cizinci udělena. Cizinec, kterému doplňková ochrana prodloužena nebyla, není oprávněn ani k podání žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu na území ministerstvu podle § 165.

§126 odst. 2

Navrhujeme zachovat stávající právní úpravy, tedy možnost získání trvalého pobytu po skončení řízení o udělení mezinárodní ochrany, a to jak co do délky trvajícího řízení, tak do důvodů a podmínek, pro které je trvalý pobyt nyní udělován. Zásadně nesouhlasíme s tvrzením v důvodové zprávě, že nižší pobytový status stačí. Jedná se o osoby, které na území pobývají velmi dlouhou dobu v pobytové nejistotě. V mnoha případech jsou plně integrovány do společnosti a zároveň mají zpeřetřhané sociální i ekonomické vazby v zemi původu. Udělení dlouhodobého pobytu na 1 rok nereflktuje dobu pobytu na území, míru integrace a také sociální a ekonomickou situaci těchto cizinců. Velmi často se jedná o rodiny

s dětmi, které nechaly v zemi původu veškerý majetek a začínají v České republice od začátku.

§126 odst. 3

Navrhujeme vypustit. V případě žadatelů o tento druh pobytu lze důvodně předpokládat, že se bude jednat o specifické situace, kdy žadatelé nesplňují důvody pro udělení jiného druhu pobytového oprávnění. Může se jednat o zletilé děti cizinců, kteří zde pobývají bez pobytového oprávnění apod. Požadavek dokládání prostředků k pobytu se jeví jako obsoletní, neboť žadatelé o tento druh pobytu budou žádat o prominutí této povinnosti.

§128 odst. 1 písm. e)

Navrhujeme vložit před slovo doklad slova: „na žádost ministerstva“ v mnoha případech nebude účelné vyžadovat toto potvrzení, neboť cizinec pobývá na území již několik let.

§129 odst. 1

Navrhujeme prodloužit dobu, na kterou se povolení vydává minimálně na 3 roky, vzhledem k tomu, že se bude jednat o dlouhodobé situace, které není možné řešit jiným pobytovým oprávněním a které jsou tedy dlouhodobého charakteru.

K § 131 odst. 1 písm. f)

Požadujeme toto ustanovení vypustit, neboť se jedná o objektivní podmínku na vůli cizince nezávislou, která mu tudíž nemůže být připisována k tíži. Ustanovení je vágní a ponechává příliš velký prostor pro správní uvážení na úkor práv cizince. Tato připomínka je zásadní.

K § 131 odst. 1

Ustanovení zakotvující povinnost hodnotit přiměřenost důvodu zrušení pobytu vůči dopadům rozhodnutí se u mnoha písmen stává zcela obsoletní, neboť samotné navrhované důvody zrušení pobytového oprávnění vůbec neodpovídají principu proporcionality. Na konci ustanovení požadujeme doplnit slova: „za podmínky, že dopady tohoto rozhodnutí budou přiměřené důvodu pro zrušení platnosti povolení“. Dále je třeba celkově celý legislativní text doplnit tak, aby byl v souladu s článkem 6 směrnice 2003/86/ES, která stanoví, že je třeba brát náležitě v úvahu povahu a pevnost rodinných vztahů dotyčné osoby a dobu trvání pobytu v členském státě, jakož i existenci rodinných, kulturních a sociálních vazeb se zemí původu, ale i závažnost nebo druh protiprávního jednání proti veřejnému pořádku v případě, že žádost zamítnou, odejmou povolení k pobytu či zamítnou prodloužení jeho doby platnosti nebo rozhodnou o navrácení osoby usilující o sloučení rodiny nebo jejích rodinných příslušníků. Tato připomínka je zásadní.

K § 131 odst. 1 písm. b)

Požadujeme toto ustanovení dopracovat tak, aby bylo zřejmé, že se jedná o současnou žádost o vydání či prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu. Ve stávající podobě je ustanovení nelegální a neústavní, neboť správnímu orgánu umožňuje zrušit aktuální pobytové oprávnění z důvodu, že cizinec ve zcela jiném řízení kdykoliv v minulosti uvedl jakékoliv nepravdivé skutečnosti. Chybí zde jakákoliv návaznost na skutečnosti relevantní pro rozhodování správního orgánu, případně posuzování účelu pobytu atp., nehledě na fakt, že ustanovení nezohledňuje článek 6 směrnice 2003/83/ES, který stanoví, že členské státy posoudí i závažnost nebo druh protiprávního jednání proti veřejnému pořádku v případě, že žádost zamítnou, odejmou povolení k pobytu či zamítnou prodloužení jeho doby platnosti nebo rozhodnou o navrácení osoby usilující o sloučení rodiny nebo jejích rodinných příslušníků. Tato připomínka je zásadní.

K § 131 odst. písm. k)

Požadujeme vypustit následující slova: „anebo je důvodné podezření, že by cizinec mohl při svém pobytu na území tyto hodnoty ohrozit“. Ohrožení hodnot, které jsou vyčteny, neznamená jejich poškození nebo poškozování – z tohoto hlediska je ustanovení příliš restriktivní, zvláště s ohledem na hodnoty „majetkové“. Příslušné akty EU rovněž neznají „důvodné podezření“ v souvislosti s možností, tedy „ohrožením“, nebo jinak řečeno - ne přímým poškozením uvedených hodnot. Ad absurdum by teoreticky bylo možné pod tyto případy následně vztahovat i vylepování plakátu na místa, která nejsou k tomu určená. Jedná se o ustanovení, které není proporcionální z hlediska porušení a následného zrušení povolení. Rovněž je vágní a ponechává příliš velký prostor pro správní uvážení na úkor práv cizince. Tato připomínka je zásadní.

K § 131 odst. 1 písm. m)

Požadujeme toto ustanovení vypustit, neboť je kazuistické a nadbytečné. Jde o situaci, kdy dochází k obcházení zákona, která je již zákonem upravena. Tato připomínka je zásadní.

K § 131 odst. 1 písm. n)

Požadujeme toto ustanovení vypustit, neboť je kazuistické a nadbytečné. Jde o situaci, kdy dochází k obcházení zákona, která je již zákonem upravena. Tato připomínka je zásadní.

K § 131 odst. 1 písm. o)

Požadujeme toto ustanovení vypustit, neboť je příliš vágní. Ponechává příliš velký prostor pro správní uvážení na úkor práv cizince. Zákonodárce dále nespecifikuje, co jsou to „skutečnosti nasvědčující“. Není jasné, jaké zjištění bude v tomto případě natolik závažné, aby cizinci nebylo vydáno povolení k pobytu. Vycházejíce z dosavadní praxe, by bylo možné kvalifikovat vystupování studenta jakožto uchazeče o příležitostné práce nebo plánování profesní kariéry po absolvování studia, jako záměr neopustit území po splnění jeho účelu pobytu - studia. Tato připomínka je zásadní.

K § 131 odst. 1 písm. p)

Požadujeme toto ustanovení vypustit, neboť je příliš vágní a ponechává příliš velký prostor pro správní uvážení na úkor práv cizince. Není jasné, jaké zjištění bude v tomto případě natolik závažné, aby cizinci nebylo vydáno povolení k pobytu. Tato připomínka je zásadní.

K § 131 odst. 1 písm. q)

Požadujeme vypustit slova „nebo neplnil“, jedná se o neopodstatněné zpřísnění právní úpravy oproti úpravě současné. Tato připomínka je zásadní.

K § 131 odst. 1 písm. s)

Požadujeme toto ustanovení vypustit, protože je vágní a ponechává příliš velký prostor pro správní uvážení na úkor práv cizince. Není jasné, co přesně znamená „důvodné podezření“, může tedy docházet ke zneužití tohoto důvodu jako záminka pro neudělení povolení. Tato připomínka je zásadní.

K § 131 odst. 1 písm. t)

Požadujeme toto ustanovení vypustit, neboť se jedná o neodůvodněné zpřísnění současné právní úpravy. Důvody zrušení pobytového oprávnění vůbec neodpovídají principu proporcionality mezi zrušením pobytu a dopadem tohoto zrušení na život cizince. Tato připomínka je zásadní.

K § 131 odst. 1 písm. w)

Požadujeme toto ustanovení vypustit. Nejen, že je diskriminační, navíc je i matoucí. Nemí jasně, proč je výkon činností závislých na střídání ročních období takto upraven. Dále není zřejmé, o jaké činnosti se jedná (např. plavčík či meteorolog?) Nejedná se o implementaci směrnice EU. Tato připomínka je zásadní.

K § 131 odst. 1 písm. z)

Požadujeme toto ustanovení vypustit, neboť je příliš vágní a ponechává příliš velký prostor pro správní uvážení na úkor právní jistoty cizince. Nemí jasně, jaká překážka bude v tomto případě natolik závažná, aby cizinci nebylo vydáno povolení k pobytu. Může docházet ke zneužití tohoto důvodu jako záminka pro neudělení povolení. Ustanovení jde nad rámec implementace směrnice EU. Tato připomínka je zásadní.

K § 131 odst. 2

Jedná se o neopodstatněné zpřísnění oproti stávající právní úpravě, přičemž je ve většině případů zcela opomíjena proporcionalita mezi zamítnutím žádosti a následky zamítnutí na další život cizince. Požadujeme uplatnit větu „za podmínky, že dopady tohoto rozhodnutí budou přiměřené důvodu pro zrušení platnosti povolení“ ke všem důvodům uvedeným v § 131 odst. 1 ve všech případech podávání žádostí. Je tedy třeba celkově celý legislativní text doplnit tak, aby byl v souladu s článkem 6 směrnice 2003/86/ES, která stanoví, že je třeba brát náležitě v úvahu povahu a pevnost rodinných vztahů dotyčné osoby a dobu trvání pobytu v členském státě, jakož i existenci rodinných, kulturních a sociálních vazeb se zemí původu, ale i závažnost nebo druh protiprávního jednání proti veřejnému pořádku v případě, že žádost zamítnou, odejmou povolení k pobytu či zamítnou prodloužení jeho doby platnosti nebo rozhodnou o navrácení osoby usilující o sloučení rodiny nebo jejích rodinných příslušníků. Tato připomínka je zásadní.

§132 odst. 7 písm. c)

Navrhujeme zachovat stávající úpravu, tedy zkrátit dobu, po kterou je cizinec oprávněn podat žádost o dlouhodobý pobyt z důvodů hodných zvláštního zřetele na dobu 6 měsíců. Jedná se o situaci, kdy cizinec nemůže vycestovat a nejistota strpěného setrvání na území není účelná a přiměřená.

K § 140 odst. 1

Toto ustanovení není proporcionalní, důvody pro odnětí povolení by měly být posuzovány v kontextu reálného dopadu odnětí povolení na další život cizince. Na konci ustanovení požadujeme doplnit slova: „za podmínky, že dopady tohoto rozhodnutí budou přiměřené důvodu pro zrušení platnosti povolení“. Je tedy třeba celkově celý legislativní text doplnit tak, aby byl v souladu s článkem 6 směrnice 2003/86/ES, která stanoví, že je třeba brát náležitě v úvahu povahu a pevnost rodinných vztahů dotyčné osoby a dobu trvání pobytu v členském státě, jakož i existenci rodinných, kulturních a sociálních vazeb se zemí původu, ale i závažnost nebo druh protiprávního jednání proti veřejnému pořádku v případě, že žádost zamítnou, odejmou povolení k pobytu či zamítnou prodloužení jeho doby platnosti nebo rozhodnou o navrácení osoby usilující o sloučení rodiny nebo jejích rodinných příslušníků. Tato připomínka je zásadní.

K § 140 odst. 1 písm. n)

Požadujeme toto ustanovení vypustit, neboť je příliš vágní a ponechává příliš velký prostor pro správní uvážení na úkor právní jistoty cizince. Nemí jasně, jaká překážka bude v tomto

případě natolik závažná, aby cizinci byla zrušena platnost povolení k pobytu. Může docházet ke zneužití tohoto důvodu jako záminka pro neudělení povolení. Ustanovení jde nad rámec implementace směrnice EU. Tato připomínka je zásadní.

§ 176 – Nesouhlasíme zejména se souvislostmi, do kterých je institut strpění zasazen. Zhoršení situace představuje nová úprava, kdy osoba trpěná na území bude **teprve po 3 letech strpění moci požádat o DP z důvodů hodných zvl. zřetele (§126 a násl.)**. Podle stávající úpravy může získat povolení k dlouhodobému pobytu již po 6 měsících. Zejména u některých kategorií se dále jeví zcela nepřiměřeně, že dle nové úpravy **bude možné zaměstnávání jen na základě povolení k zaměstnání s testem trhu práce (test je nově 45 dnů)**. Navíc **k žádosti o DP nutnost doložit prostředky k pobytu (§15), u prodloužení měsíční příjem (§16), což je opět nová podmínka oproti stávajícímu stavu.**

Díl 11

Oprávnění k dlouhodobému pobytu na základě předběžného opatření o svěření do náhradní výchovy

K §§ 142, 143, 144, 168, 169, 170

Vítáme nově připravovanou úpravu pobytu dětí, které jsou svěřeny do náhradní výchovy na základě předběžného opatření, nicméně k připravovanému návrhu máme několik připomínek.

Nezletilým, kteří byli do náhradní výchovy umístěni na základě předběžného opatření, bude nově udělován dlouhodobý pobyt, jehož platnost uplyne dosažením 19 let. Dítěti bude po dosažení 18 let zároveň umožněno žádat o povolení k pobytu za jiným účelem. Cizinec nebude mít možnost po dosažení 18 let žádat o trvalý pobyt z humanitárních důvodů, jak je tomu u nezletilých, kterým byla nařízena ústavní výchova. Je jistě vhodné, aby nezletilý, který byl předběžným opatřením umístěn do náhradní výchovy, měl možnost nějakým způsobem legalizovat svůj pobyt, otázkou však zůstává, zda tuto skupinu dětí raději nezahrnout pod úpravu svěření do náhradní výchovy dle § 168 nového cizineckého zákona.

Pro toto řešení svědčí několik argumentů: Nevýhodou nově navrhovaného řešení by bylo především nadměrné zatížení správního orgánu i nezletilých v praxi. Pokud bude dětem na základě předběžného opatření udělován dlouhodobý pobyt, bude pravidelně docházet k situacím, kdy je dítě v 17 letech svěřeno na základě předběžného opatření do náhradní výchovy a s cílem legalizovat svůj pobyt se bezprostředně poté dostaví k příslušnému orgánu se žádostí o vydání potvrzení o oprávnění k dlouhodobému pobytu. Následně se bude muset znovu dostavit se žádostí o vydání průkazu o povolení k pobytu (dlouhodobému). Mezitím však bude soudem vydán rozsudek o nařízení ústavní výchovy a proto se nezletilý znovu dostaví se žádostí o vydání potvrzení o oprávnění k trvalému pobytu. Následně bude muset opět požádat o vydání průkazu o povolení k pobytu (trvalému). K příslušnému orgánu se v relativně krátkém časovém úseku cizinec dostaví znovu a to se žádostí o trvalý pobyt dle § 154 odst. 1 písm. b) nového ZoPC po dosažení zletilosti. Z praxe je nám známo, že velká část nezletilých přichází do ČR právě ve věku 17 let a proto bude k uvedenému scénáři pravidelně docházet.

Další slabinou nově navrhovaného řešení je též faktická diskriminace některých nezletilých. Legitimním cílem nově navrhovaného řešení je sice odlišit skupinu nezletilých, kteří pobývají v zařízení ústavní výchovy po delší dobu, od nezletilých, kteří do ČR přicházejí těsně před dosažením zletilosti a s tím spojenou zvýhodněnou možností získání trvalého pobytu, nicméně v praxi by se posuzovala pouze rychlost, s jakou jsou schopny rozhodovat jednotlivé soudy.

Zatímco některé soudy rozhodují o nařízení ústavní výchovy v řádu několika týdnů, jiné využívají zákonné možnosti pouze prodlužovat již vydané předběžné opatření až na dobu 6 měsíců.

V nové úpravě došlo k vypuštění úpravy trvalého pobytu u cizinců svěřených do náhradní výchovy před dosažením věku 15 let (§ 87 odst. 10 původního ZoPC). Nový zákon již neumožňuje v případě svěřením cizince do náhradní výchovy před dosažením věku 15 let automatické získání trvalého pobytu z humanitárních důvodů po dosažení 15 let, jak tomu bylo doposud. Toto řešení nepovažujeme za spravedlivé, neboť se domníváme, že by i v nové zákonné úpravě měla být zohledněna doba, kterou tyto děti strávily v českém zařízení náhradní výchovy a věk dítěte, ve kterém k jeho umístění do zařízení došlo.

K §§ 144, 170

Zánik oprávnění k dlouhodobému či trvalému pobytu dle § 144 odst. 1 písm. e) a § 170 odst. 1 písm. d) se v praxi jeví jako problematický. Vzhledem k tomu, že cílem oprávnění k dlouhodobému či trvalému pobytu je upravit pobyt dítěte, které bylo rozhodnutím českého soudu svěřeno do náhradní výchovy a o které se ČR zavázala v souladu s mezinárodními závazky minimálně do jeho zletilosti pečovat, není jasné, jak by se postupovalo v případě zrušení oprávnění k TP či DP u nezletilého dítěte, kde závazek ČR stále platí. Je třeba si uvědomit, že oprávnění k pobytu je institut deklaratorní, jehož vznik je vázán pouze na pravomocné rozhodnutí soudu (cizinec není povinen splnit podmínky pro udělení povolení k dlouhodobému či trvalému pobytu, které je nenárokové). V praxi může dojít k tomu, že dítě zde bude pobývat bez pobytového oprávnění, ačkoliv bude několik let umístěno v zařízení náhradní výchovy. S ohledem na výše uvedené proto doporučujeme dotčená ustanovení zcela vypustit. Případná trestná činnost cizince může být dostatečně reflektována při žádosti o dlouhodobý či trvalý pobyt po dosažení 18 let cizince.

Totéž platí pro nezletilé občany EU bez doprovodu (§ 31 zákona o volném pohybu občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků).

K §§ 126, 154

Zásadně nesouhlasíme s povinností prokázat prostředky k pobytu v případě žádosti o dlouhodobý či trvalý pobyt z důvodů hodných zvláštního zřetele u žadatelů, kteří žádají o oprávnění k dlouhodobému či trvalému pobytu na území. Vzhledem k tomu, že se většinou jedná o cizince, kteří po dosažení zletilosti opouštějí dětský domov, nebudou moci tuto podmínku z pochopitelných důvodů splnit. Obtížnosti prokázání příjmů u dětí, opouštějící zařízení náhradní výchovy, si byla vědoma i předcházející právní úprava, proto tuto specifickou skupinu cizinců výslovně zbavila povinnosti prokázat příjem (§ 70 odst. 2 písm. d ZoPC). Domníváme se, že by původní zákonná úprava měla být zachována, neboť v opačném případě prakticky žádné z dětí nebude schopno na dlouhodobý či trvalý pobyt po skončení náhradní výchovy dosáhnout.

§ 153: Trvalý pobyt ve zvláštních případech

Navrhujeme, aby trvalý pobyt byl i nadále udělován ve zvláštních případech také cizincům, kterým skončil dlouhodobý pobyt za účelem ochrany a kteří se nedomáhají vyplacení dlužné mzdy (nemohou tedy získat dlouhodobý pobyt ve zvláštních případech podle § 121). S těmito případy se setkává ve své praxi organizace La Strada. Jedná se o případy, kdy bylo trestní řízení ukončeno pro nedostatek důkazů. Ze stejného důvodu není pro pravděpodobnou oběť obchodování s lidmi smysluplné, aby se domáhala dlužné mzdy v civilním řízení, neboť by neunesla důkazní břemeno. Současně ale existuje obava z pronásledování v zemi původu,

kteřá ale nedosahuje intenzity nutné k podání žádosti o mezinárodní ochranu. Pro tyto specifické případy by bylo vhodné umožnit udělení trvalého pobytu ve zvláštních případech.

Podmínky vydání povolení k trvalému pobytu bez podmínky předchozího pobytu na území

§ 153

(1) Ministerstvo vydá povolení k trvalému pobytu bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území na žádost cizinci, který prokáže měsíční příjem (§ 16) a

(...)

(e) jedná se o cizince, který o vydání žádá z důvodů hodných zvláštního zřetele, zejména pokud jde o cizince, kterému skončilo povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany.

(2) Jedná-li se o cizince podle odstavce 1 písm. c), a d) a e), může ministerstvo podmínku prokázání měsíčního příjmu zcela nebo zčásti prominout, pokud by dopady rozhodnutí o nevydání povolení k trvalému pobytu nebyly přiměřené.

K §§ 128, 164

Nesouhlasíme ani s nově přidanou povinností cizince předložit v žádosti o dlouhodobý či trvalý pobyt z důvodů hodných zvláštního zřetele (bez podmínky předchozího pobytu na území) doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů. V předchozí právní úpravě byla tato povinnost cizinci stanovena pouze v případě, je-li o to cizinec požádán (§ 70 odst. 2 písm. e). Nevidíme důvod pro zpřísnění stávající právní úpravy, která povede pouze k dalšímu zatížení cizinců a pracovníků zařízení náhradní výchovy, kteří dětem se sháněním všech náležitostí pro žádost o trvalý pobyt pomáhají.

Navrhujeme též vyloučení této skupiny žadatelů z povinnosti předložit potvrzení dle § 164 odst. 1 písm. e). Tito cizinci v ČR nikdy nepracovali ani nepodnikali, proto se vyžadování výše uvedeného potvrzení jeví jako nadbytečné a opět povede pouze k většímu zatížení zainteresovaných subjektů.⁵

Trvalé pobyty

Pokud jde o trvalé pobyty, je i zde zcela evidentní záměr předkladatele koncipovat novou právní úpravu restriktivně, eliminovat proporcionalitu důvodů rozhodnutí vůči dopadům rozhodnutí a odklonit se od dosavadních humanitárních důvodů.

Pokud jde o implementaci Směrnice, předkladatel bez dalšího přistupuje k přijetí veškerých restrikcí, které Směrnice nabízí. Úprava trvalých pobytů je v rozporu se zásadou vyplývající z preambule Směrnice Rady 2003/109/ES o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, že integrace státních příslušníků třetích zemí, kteří dlouhodobě pobývají v členských státech, je rozhodující pro

⁵ Opět v rozporu s údajným deklarovaným snížením administrativní náročnosti viz např. str. 4 Důvodové zprávy „V kontextu zjednodušení procesu migrace nový systém obsahuje rovněž prvky, jejichž smyslem je omezit administrativní náročnost spojenou s podáním žádosti.“

podporu hospodářské a sociální soudržnosti, základního cíle Společenství stanoveného Smlouvou. Nastavení podmínek pro získání povolení k trvalému pobytu je v rozporu s tím, že hlavním kritériem pro získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta by dle Směrnice měla být délka pobytu na území členského státu (zejména s ohledem na požadavek prokázání znalosti českého jazyka).

§ 148 odstavec 2 písmeno a)

V tomto směru je jako problematické třeba vnímat, že dle navrhované právní úpravy se do doby nepřetržitého pobytu požadovaného pro získání povolení k trvalému pobytu (a současně právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta) nezapočítává doba pobytu cizince na základě národního víza. Oddělení úpravy pobytu na tzv. národní vízum, jehož maximální doba platnosti národního víza je 1 rok a k jehož prodloužení je třeba odcestovat z území ČR, je zcela v rozporu se zásadou zohlednění délky pobytu v souvislosti se získáním právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta, které je dle Směrnice 2003/109/EC udělováno po 5 letech pobytu. Jedná se i o další z mnohých zhoršení oproti stávající úpravě – aktuálně se dlouhodobé vízum do dané doby počítá, a to i přesto, že se jedná o vízum udělované max. na 6 měsíců, tedy dobu kratší než bude smět být uděleno národní vízum.

§ 148 odstavec 2 písmeno b)

Dané ustanovení sice v souladu se směrnicí do doby nepřetržitého pobytu cizince na území započítává dobu pobytu v postavení azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany, ale zároveň stanovuje, že v době rozhodnutí již v tomto postavení dané osoby nejsou. V případě, že měl návrhvatel zájem dát možnost požádat o trvalý pobyt cizinci, který již nechce požívat mezinárodní ochrany, která mu byla udělena, samotná skutečnost, aby se azylant nebo osoba požívající doplňkové ochrany vzdávala svého postavení ještě před samotným rozhodnutím o trvalém pobytu, je z našeho pohledu nepřijatelná. Do pobytu cizince vnáší nejistotu doprovázenou skutečností, že poskytnutou mezinárodní ochranu již pozbyl a to, jestli mu bude trvalý pobyt udělen nebo ne, není jisté. Zastáváme ten názor, že cizinci, kterým byla na území udělena jedna z forem mezinárodní ochrany, by se pro potřeby udělení trvalého pobytu pro dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU, měli svého postavení dle zákona o azylu vzdát až poté, co jim byl v řízení vydán správním orgánem příslib o udělení daného pobytového oprávnění, nebo by došlo k vydání rozhodnutí obsahujícího podmínku, dle které daný cizinec získá trvalý pobyt poté, co pozbude postavení azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany. Takovým způsobem by došlo k zvýšení ochrany těch cizinců, kteří by se vzdali postavení dle zákona o azylu a následně obdrželi zamítnutí žádosti o povolení k trvalému pobytu. S danou skutečností je také spojeno ustanovení § 165 ohledně místa podání žádosti, která dané cizince zcela opomíjí. Přitom by jim mělo být umožněno podat žádost na území.

§ 148 odst. 4 písm. b)

Dle daného ustanovení se do požadované doby 5 let nepřetržitého pobytu na území nezapočítává doba pobytu na povolení dlouhodobého pobytu ve zvláštních případech ve smyslu § 121. Takovým je dle § 121 písmeno e) nemožnost cizince vycestovat (§ 255). Dle ustanovení § 254 jsou důvody znemožňující vycestování definovány identickým způsobem jako důvody, dle kterých dle § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu dochází cizinci žádajícímu o udělení mezinárodní ochrany k udělení ochrany doplňkové. Předně je potřeba poukázat na zhoršení oproti stávající úpravě, dle které cizinec pobývající na území na základě dlouhodobého pobytu za účelem strpění na území, který obdržel z identických důvodů, může po 5 letech požádat o povolení k trvalému pobytu. Dále je zarážející, že ve skutečnosti cizinec, kterého důvody brání mu navrátit se do země svého původu z důvodu hrozby nebezpečí vážné ujmy, kopírující udělení doplňkové ochrany dle zákona o azylu, má

zeslabené právní postavení oproti cizinci, který požádal o udělení mezinárodní ochrany a kterému bylo uděleno postavení osoby požívající doplňkové ochrany, které se v případě její žádosti o trvalý pobyt dle § 148 doba pobytu na základě daného postavení do doby 5 let nepřetržitého pobytu na území započítává. Ve skutečnosti se však jedná o naprosto skutkově shodné případy, které by měly být upraveny shodným způsobem, a to tak aby nedocházelo k neodůvodněné diskriminaci cizinců pobývajících na území dle § 121 písmeno e). Navíc dané pobytové oprávnění není z oblasti působnosti Směrnice 2003/109/ES vyloučeno, a zároveň není dle dané směrnice vyloučeno ani ze započítávání doby pobytu pro účely délky pobytu na území dle jejího článku 4. Navrhovatel se ve své důvodové zprávě k důvodům, které ho vedly ke zhoršení stávající právní úpravy a přijetí tak diskriminačního opatření navíc vůbec nevyjadřuje a své závěry žádným způsobem nezdůvodňuje.

§ 152 písm. a)

Dle daného ustanovení se platnost povolení k trvalému pobytu dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU zruší, jestliže *jiný členský stát Evropské unie rozhodl o ukončení přechodného pobytu dlouhodobě pobývajícího Evropské unie rezidenta na svém území z důvodu závažného porušení veřejného pořádku*. V daném případě dle záměru zákona navrhovatel odkazuje na Směrnici 2003/109/ES, která odnětí nebo ztrátu právního postavení v členském státě upravuje v článku 9. Dle odstavce 3 dané směrnice může dojít ke zrušení daného oprávnění k pobytu v případě, ohrožuje-li dlouhodobě pobývajícím rezident veřejný pořádek. Dle výkladu daného ustanovení, které je zahrnuto v kapitole pojednávající o postavení v členském státě lze dovodit, že se jedná o ohrožení veřejného pořádku v členském státě, který mu postavení dlouhodobě pobývajícím rezidenta přiznal. Tomu také odpovídá postup stanovená v kapitole III., která se týká pobytu v ostatních členských státech. Ta ve svém článku 22 odst. 2 v podstatě stanoví, že rozhodnutí o ukončení přechodného pobytu v jiném členském státě je spojeno s povinností prvního členského státu svého dlouhodobě pobývajícím rezidenta přijmout zpět, a to společně s jeho rodinnými příslušníky. Dle článku 9 odst. 1 písm. b) může dojít k ukončení povolení k pobytu v případě, že bylo přijato opatření k vyhoštění za podmínek v článku 12, a tedy také ve spojení s článkem 22 odst. 3, dle kterého je rozhodnutí o navrácení dle článku 12 přijato druhým členským státem. K ukončení pobytu v prvním členském státu tak v souladu se směrnicí může dojít jenom v případě vyhoštění dle článku 12 v druhém členském státu a dané znění § 152 písm. a) by v tomto ohledu mělo být upraveno. Je však nutné také podotknout, že zcela odlišná úprava se vztahuje na osobu požívající mezinárodní ochrany, která takovým způsobem vyhoštěna a její pobyt tak ukončen být nemůže. Navrhovatel ve svém záměru danou skutečnost vůbec nezohlednil, když je předmětné znění článku 152 zevšeobecněno, a tím v rozporu se Směrnicí.

Jako problematické vnímáme **zrušení možnosti získat povolení k trvalému pobytu po určité době, po kterou trvalo řízení o udělení mezinárodní ochrany, které nebylo zakončeno vydáním tzv. kladného rozhodnutí (dosavadní úprava § 67 ciz. z.),** neboť tento speciální druh trvalého pobytu zohledňoval integrační procesy dětí, které jsou po delší dobu účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany (přestože nový zákon o pobytu cizinců umožňuje v takových případech podat žádost o dlouhodobý pobyt z důvodů zvláštních hodného zřetele podle § 126 a násl., který je však nenárokový, cizinec je povinen prokázat prostředky na území ve smyslu § 15 (33.000 Kč + 8. 800 Kč za každý započatý měsíc předpokládané doby pobytu s možností prominutí). Vzhledem k tomu, že žadatelé o mezinárodní ochranu jsou po dobu prvních 9 měsíců trvání řízení vyloučeni z trhu práce a následně po 9 měsících trvání řízení o udělení mezinárodní ochrany mohou pracovat pouze na základě vydaného povolení k zaměstnání (s testem trhu práce, 45 dnů se zjišťuje obsaditelnost pracovního místa občanem ČR, EU či jeho rodinným příslušníkem), nelze předpokládat, že by

na tento druh pobytu mohli cizinci – bývalí žadatelé o MO dosáhnout. Navíc nelze opomenout, že žadatelé o MO v ČR pobývají na základě průkazu žadatele o MO (nejedná se o vízum ani pobyt), průkaz žadatele o MO je zpravidla vydáván na dobu 1-2 měsíců. Nastavení podmínek pro zaměstnání žadatelů o MO ani při zkrácení doby vyloučení z trhu práce z původních 12 měsíců (současná právní úprava) na 9 měsíců (nově navrhovaná právní úprava) nelze předpokládat vyšší zaměstnatelnost této kategorie cizinců.

§ 152 písm. e)

Dle daného ustanovení se ruší platnost povolení k trvalému pobytu v případě podvodu založeném na výkonu zkoušky z českého jazyka. V případě rodinných příslušníků občanů ČR je však daný důvod zrušení pobytu podmíněn testem přiměřenosti dopadů daného rozhodnutí (§ 159). Zastáváme názor, že v daných případech by mělo být postupováno obdobně, jelikož obě skupiny cizinců mají v době rušení pobytu z toho samého důvodu stejné právní postavení cizinců s trvalým pobytem, navíc první skupina požívá také postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU. Jedná se tedy o zcela neodůvodněnou diskriminaci, která je fakticky založena na občanství jejich rodinného příslušníka.

§ 153 a násl. (trvalý pobyt bez podmínky předchozího pobytu na území)

Nově navrhovaná úprava vydání povolení k trvalému pobytu bez podmínky předchozího pobytu (kde jsou zakotveny národní podmínky pro získání trvalého pobytu) je rovněž problematická vzhledem k tomu, že se poměrně zásadním způsobem **odklání od humanitárního konceptu** tohoto typu pobytu, tak jak byl historicky koncipován – **a to zejména s ohledem na požadavek prokázání měsíčního příjmu ve smyslu § 16. Navrhujeme podmínku prokázání měsíčního příjmu u tohoto typu pobytu zcela vyjmout. V některých případech je sice dána možnost prominutí (zcela či zčásti) této podmínky, avšak v některých případech tato možnost není, čímž dochází k neodůvodněnému zpřísnění oproti stávající úpravě.**

§ 153

Vítáme, že ust. § 153 odst. 1 dle důvodové zprávy **taxativně vymezuje podmínky** pro vydání povolení k trvalému pobytu **bez užití správního uvážení**. Splnění podmínek uvedených pod písm. a), c) a d) není již tedy uvedeno jako demonstrativní příklad povolení trvalému pobytu z humanitárních důvodů, které jsou nyní subsumovány pod podmínky pro vydání povolení k trvalému pobytu z důvodů hodných zvláštního zřetele, který ministerstvo může vydat, tedy s využitím diskreční pravomoci.

Na druhé straně je však třeba, aby **i v těchto případech cizinci prokázali měsíční příjem, přičemž podmínku prokázání měsíčního příjmu (§ 16)** může ministerstvo zcela či zčásti prominout (pokud by dopady rozhodnutí o nevydání povolení k trvalému pobytu nebyly přiměřené) u cizinců spadajících pod ust. § 153 odst. 1 písm. c) a d) - jedná se o tyto osoby: manžel azylanta za podmínky, že manželství vzniklo před vstupem azylanta na území, nezl. dítě azylanta nebo jeho manžela nebo dítě závislé na péči azylanta, pokud nepožádají o MO. V tomto případě tedy dochází ke **zhoršení oproti stávající úpravě**, neboť okruh těchto cizinců příjem prokazovat nemusel, právě s ohledem na specifika právního postavení nositele sloučení (**vazba na mezinárodní ochranu**). S ohledem na možnost prominutí měsíčního příjmu se tedy i v případě cizinců uvedených pod ust. § 153 odst. 1 písm. c) a d) určité správní uvážení uplatní.

Podmínku prokázání měsíčního příjmu (§ 16) však **nelze prominout v případě nezletilého nebo zletilého svobodného nezaopatřeného dítěte cizince trvalé pobývajícího na území,**

je-li důvodem žádosti společné soužití těchto cizinců (stejně jako dosud) ani u **cizince, který byl v minulosti státním občanem České republiky, přičemž u posledně jmenovaného okruhu osob dochází ke zhoršení situace oproti předchozí úpravě, kdy prostředky k pobytu nebyly vyžadovány.**

§ 154

Ust. § 154 již zahrnuje případy, kdy je možné udělit trvalý pobyt na základě správního uvážení. Kromě případů, kdy lze udělit trvalý pobyt cizinci, jehož pobyt na území je **přínosem pro Českou republiku** (vymezuje se orgány, které tento přínos mohou osvědčit), jsou pod dané ustanovení subsumovány i **případy udělení trvalého pobytu z důvodů hodných zvláštního zřetele** - s podmínkou jejich uvedení v žádosti a věrohodného prokázání. Nově se zavádí **subsidiarita vydání povolení k trvalému pobytu z důvodů hodných zvláštního zřetele vzhledem k nižšímu pobytovému oprávnění** - k povolení k dlouhodobému pobytu. Dle důvodové zprávy subsidiarita vydání povolení k trvalému pobytu reflektuje nově zavedené povolení k dlouhodobému pobytu z důvodů hodných zvláštního zřetele, které je odrazem praktických problémů, kdy k naplnění účelu pobytu by v mnoha případech stačilo nižší pobytové oprávnění. Na vydání povolení k trvalému pobytu bez podmínky předchozího pobytu na území není právní nárok. Stejně tak jako u § 153 je i v § 154 zavedena povinnost prokázat měsíční příjem (§ 16), s možností správního uvážení ohledně prominutí z důvodu nepřiměřenosti.

K § 153 a 154

Je nejasné, zda je u tohoto typu pobytu požadována znalost českého jazyka, a to jak s ohledem na ust. § 17, tak i s ohledem na ust. § 163 odst. 2 písm. d) a ust. § 166 odst. 2 písm. d). Na jedné straně ve výčtu podmínek uvedených v §§ 153 a 154 není podmínka prokázání znalosti českého jazyka uvedena (bylo by logické, aby s ohledem na skutečnost, že se jedná o trvalý pobyt bez podmínky předchozího pobytu, nebyla znalost českého jazyka vyžadována), na druhé straně v ust. § 17 není počítáno s vyjmutím případů cizinců žádajících o trvalý pobyt bez podmínky předchozího pobyt z povinnosti prokázat znalost českého jazyka ve smyslu tohoto ustanovení, stejně tak nejsou tyto osoby vyjmuty z působnosti § 163 odst. 2 písm. d) a ust. § 166 odst. 2 písm. d) – umožnění konání jazykové zkoušky jinou osobou. Ust. § 155 odkazuje na obecné důvody vylučující vydání povolení k trvalému pobytu podle § 163, stejně tak ust. § 156 odkazuje na obecné důvody pro zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu podle § 166.

§ 156

Ust. § 156, které se týká zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu bez podmínky předchozího pobytu na území, navíc **umožňuje nad rámec ust. § 166 zrušení tohoto typu povolení k trvalému pobytu z dalších důvodů:**

- a) do 5 let je možné zrušit trvalý pobyt, pokud zanikne důvod vydání u případů § 153 odst. 1 písm. c) – rozpad manželství azylanta, kdy pokud k rozvodu dojde do 5 let od povolení k pobytu, bude možné (bez ohledu na příčiny zániku manželství)**
- b) pokud cizinec pobýval mimo území nepřetržitě po dobu delší než 24 kalendářních měsíců, pokud to není odůvodněno vážnými důvody**
- c) v případě, že bylo zrušeno povolení k trvalému pobytu udělenému tomu, kdo o cizince, držitele tohoto povolení, pečoval.**

V případech ad a) a ad c) se posuzuje, zda dopad rozhodnutí bude přiměřený důvodu pro zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu.

§ 157 sloučení s občanem ČR

Celkově opět nutno odmítnout rozdílnou úpravu udělování povolení k pobytu rodinných příslušníků občanů EU a ČR. Jedná se podle našeho názoru o neodůvodněnou diskriminaci a navíc zhoršení právní úpravy, která byla po roce 2004 právě s ohledem na princip nediskriminace zaváděna.

§ 157 odst. 2 písm. b

Nesouhlasíme se zavedením podmínky zkoušky z ČJ při žádosti o TP) Vedle toho, že se jedná o zhoršení stávající úpravy, jde navíc o **nerovné zacházení ve vztahu** k rodinným příslušníkům občanů EU, kde se zkouška z ČJ nevyžaduje (§ 26 odst. 2 zákona o volném pohybu).

§ 158

Ve vztahu k důvodům vylučujícím udělení trvalého pobytu rodinnému příslušníku občana ČR je nutno odmítnout, že by těmto měl pobyt být zamítán z banálnějších důvodů než je tomu u občanů EU a jejich rodinných příslušníků, navíc opět bez hodnocení přiměřenosti.

§ 163 Obecné důvody vylučující vydání povolení k trvalému pobytu

V případě, že navrhovatel spojuje nabytí povolení k trvalému pobytu, s postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta EU, měl by být záměr zákona v souladu se Směrnicí 2003/109/ES, která vyloučení respektive zamítnutí daného oprávnění pobytu pojí s článkem 6 a nesplněním podmínek pro udělení daného povolení k pobytu. Samotná důvodová zpráva k § 163 uvádí, že se v případě důvodů vyloučení povolení k trvalému pobytu dle odstavce 1 písmen a) až e) a písm. h) jedná o důvody, které lze podřadit pod výhradu veřejného pořádku. Navrhovatel by tedy v těchto případech měl brát ohled na výše citovaný článek 6 a posouzení přiměřenosti takové jednání cizince. **Jeho postup je tak zcela v rozporu se Směrnicí.** Co se týče písmena f), dle kterého je vyloučen trvalý pobyt v případě, že je cizinec zařazen do evidence nežádoucích osob, jsme toho názoru, že výjimka uplatňující se na rodinné příslušníky občanů ČR, u kterých musí být kumulativně splněna také podmínka, *že trvá důvodné nebezpečí, že by cizinec mohl při svém pobytu na území České republiky ohrozit bezpečnost státu nebo závažným způsobem narušit veřejný pořádek*, musí být stanovená také v případě cizinců ze třetích zemí, a to také v souvislosti s článkem 6 odstavec 1 druhý paragraf, dle kterého se má posoudit *závažnost nebo druh protiprávního jednání proti veřejnému pořádku nebo veřejné bezpečnosti nebo nebezpečí, které od také osoby hrozí, s přiměřeným ohledem na délku pobytu a vazby na zemi původu*. Posouzení přiměřenosti v daném odstavci 1) § 163 zcela chybí. Je však nutné upozornit na to, že v případě **§ 158 písm. a)** také chybí posouzení přiměřenosti daného ustanovení, a to v souladu s výše citovaným odstavcem článku 6 Směrnice. Zcela nejasné a vágní je také ustanovení § 163 písmena i), dle kterého je vydání povolení k trvalému pobytu vyloučeno, *jestliže je to odůvodněno plněním závazku vyplývajícího z mezinárodní smlouvy*. Důvodová zpráva se daným důvodem vylučujícím vydání povolení k trvalému pobytu vůbec nezabývá, danou část navrhovaného zákona zcela opomíjí, a to přes to, že v rámci celého ustanovení odkazuje na Směrnice 2003/109/ES, ve které ve skutečnosti pro svoje závěry nenachází oporu.

§ 163 odstavec 2 písm. e): otázka neplacení daní nebo jiných povinných odvodů

Důvod vylučující povolení k trvalému pobytu, který je dle důvodové zprávy podřazen také pod veřejný pořádek, je vyloučen již samotným článkem **6 odst. 2 Směrnice, dle kterého se zamítnutí z důvodu veřejného pořádku nesmí zakládat na ekonomických důvodech. Dané ustanovení je promítnutím odst. 9 Preambule Směrnice, dle kterého by ekonomické důvody neměly být důvodem pro nepřiznání právního postavení**

dlouhodobě pobývajícího rezidenta a nesmějí být chápány jako nesplnění příslušných podmínek. Daný důvod je tak zcela v rozporu se Směrnicí.

§ 164

§ 164 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 164 odstavec 3

V případě náležitosti doložit k žádosti o trvalý pobyt platný cestovní doklad bychom **uvítali možnost prominutí dané náležitosti (předložení cestovního dokladu) u rodinných příslušníků azylantů a osob požívajících doplňkovou ochranu.** (Především v případě nezletilého dítěte azylanta nebo dítěte, které je závislé na péči azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany může být předložení daného dokladu obtížné, a to v případě že takoví rodinní příslušníci žádný cestovní doklad nevlastní a jeho získání je spojeno s nepřiměřenými překážkami. S ohledem na § 203 odstavec 2, podle kterého Zastupitelský úřad dále vydá na pokyn ministerstva cestovní průkaz totožnosti rodinným příslušníkům azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany, kterým bylo uděleno národní vízum, a to z důvodu uvedeného § 48, lze tedy předpokládat, že navrhovatel si je skutečnosti problematiky absence cestovního dokladu u těchto cizinců vědom a za určitých podmínek jim cestovní doklad umožňuje vydat. Daná skutečnost by se tak měla promítnout také do ustanovení § 164 odstavec 1.

Písm. d): dané ustanovení stanoví podmínku předložit doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů. Vyžadování této povinnosti může být **problematické** např. u osob bez státní příslušnosti, osob požívajících doplňkovou nebo dočasnou ochranu či u jiných kategorií osob, proto by v jejich případě neměl být tento doklad vyžadován - obdobně, jak bylo stanoveno v ust. § 70 odst. 2 písm. e) zák. č. 326/1999 Sb. Doporučujeme rovněž odkázat na ust. § 20 navrhovaného zákona, který se tohoto dokladu týká a blíže jej specifikuje.

Písm. e): viz výše § 163 odst. 2 písm. e): požadavek na potvrzení o bezdlužnosti – nesoulad s článkem 6 Směrnicí a odstavcem 9 Preambule, dle které ekonomické důvody nemůžou být důvodem pro nepřiznání postavení. Požadavek na bezdlužnost cizince žadatele je tak zcela beze smyslu a v rozporu se Směrnicí 2003/109/ES.

§ 165 odst. 1

Dané ustanovení zcela opomíjí možnosti podání žádosti o trvalý pobyt dle § 148 odst. 2 písm. b), o který žádají azylanti a osoby požívající doplňkové ochrany. K danému ustanovení důvodová zpráva uvádí: „*Pouze poživateli dočasné ochrany (na rozdíl od azylanta či osoby požívající doplňkové ochrany) je tedy umožněno podat žádost o tento druh trvalého pobytu, pokud je stále jejím poživatelem*“. Tento výklad je však v rozporu s ustanovením § 148 odst. 2 písm. b), dle kterého daní cizinci nesmí být poživateli ochrany v době rozhodnutí a ne již v době podání žádosti. Azylanti a osoby požívající doplňkové ochrany tedy žádají o trvalý pobyt ještě v době, kdy danou mezinárodní ochranu mají. **Zastáváme proto názor, že s ohledem na připomínky § 148, by měly být ve stejném postavení jako osoby požívající dočasné ochrany, které žádost podávají na území ministerstvu v době, kdy jsou stále poživateli ochrany.**

§ 166

Odstavec 1: Dané ustanovení se týká důvodů zrušení pobytu, které jsou obdobné těm, které přiznání pobytu vylučují. Důvody pod písmeny a) až c) a f), které jsou také součástí § 163, jsou nejasné. Z povahy § 163 plyne, že správní orgán zkoumá pravost předložených dokumentů a zjišťuje stav věc, a tedy skutečnost, o níž nejsou důvodné pochybnosti již v samotném řízení. Z daného ustanovení lze dovodit, že pravost předložených dokladů zkoumá správní orgán i poté, co pobyt udělil a tedy pravost již jednou ověřil. Zastáváme názor, že opakované ověřování správním orgánem již jednou ověřené doklady předložené

cizincem zasahuje do právní jistoty dotčených osob. Navrhovatel ve svém záměru žádným způsobem neupravuje postup a procesní pravidla, která se na dané opakované šetření budou aplikovat, čímž zcela pomíjí odstavec 10 Preambule Směrnice. Danou nepředvídatelnost a zásah do právní jistoty lze spatřovat i ve zbývajících citovaných písmenech daného ustanovení.

Písm. g): viz připomínky k ustanovení § 163 odst. 1 písm. i). Dané ustanovení zároveň nemá oporu ve Směrnici.

§ 166 odstavec 2: navrhovaná právní úprava významným způsobem poukazuje na snahu navrhovatele podřadit po pojem „*veřejný pořádek*“ jakékoli jednání cizince, a to takovým způsobem, který správnímu orgánu v podstatě umožní zahájit řízení o zrušení pobytu např. i v případě zcela banálního nedoplatku na pojistném. Domníváme se, že tento zcela restriktivní přístup správního orgánu, který v podstatě není žádným způsobem limitován či omezen, zásadním způsobem zasahuje do právní jistoty cizinců.

Písm. c): cizinec narušil veřejný pořádek České republiky nebo států schengenského prostoru anebo **je důvodné podezření, že by ho cizinec mohl narušit – daná část ustanovení nemá oporu ve Směrnici a je s ní v rozporu, jelikož zrušení povolení neváže na samotné podezření z možnosti narušit veřejný pořádek.**

Písm. f): Jelikož je v souladu s Preambulí odst. 9 zcela vyloučeno nepřiznání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta z ekonomických důvodů, je tedy analogicky vyloučeno, aby mohl být pobyt z ekonomických důvodů zrušen. Dané ustanovení je tak v rozporu se Směrnicí.

§ 172

Chybí odstavec 2 – nutno přečíslovat.

§ 176 odst. 2 písm. b)

Jak to bude během soudního přezkumu řízení o vyhoštění?

§177 odst. 2

Navrhujeme doplnit za slova §176 odst. 2 písm. b) o odst. 3 písm. c) a d). Jedná se o cizince, kteří nemohou objektivně vycestovat z území a zároveň jsou vedeni v ENO. U těchto cizinců v souladu s návratovou směrnicí není reálný předpoklad vycestování a je tedy žádoucí upravit jejich pobyt na území, tak aby nebyli za nemožnost vycestování opakovaně sankcionováni.

Hlava VII

§ 180

V souvislosti se strpěním se zavádí nový institut prohlášení strpění sdělením za neplatné. Není přípustné, aby takto závažný úkon, v jehož důsledku bude cizinec zpravidla povinen opustit území, měl formu sdělení. Požadujeme v odstavci 1 i 2 nahradit spojení *sdělením prohlásí za neplatné za zruší* a dále navrhujeme zachovat stávající právní úpravu zákona o pobytu cizinců na území České republiky a nevylučovat ust. § 180 z působnosti části druhé a třetí správního řádu (§ 347 odst. 1).

Část třetí

Hlava III

§ 185 odst. 7

Z formulace navrhovaného ustanovení vyplývá, že Ministerstvo vnitra bude požadovat osobní převzetí průkazu povolení k pobytu. Jednou z obecných zásad správního řízení je zatěžovat účastníka správního řízení co možná nejméně. Povinnost opakovaně se osobně dostavovat na pracoviště Ministerstva vnitra není s uvedenou zásadou v souladu, neboť není důvod, aby průkaz nemohl být účastníkovi např. zaslán na doručenkou do vlastních rukou. Požadujeme toto ustanovení vypustit a následující odstavce přečíslovat.

§ 190 odst. 5

Navrhované ustanovení nepamatuje na situaci, kdy bylo řízení o zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu zastaveno. Požadujeme na konci ustanovení doplnit větu:

To neplatí, jestliže bylo řízení o zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu zastaveno.

§ 202 písm. b) – cizinecký pas

Navrhujeme, aby platnost cizineckého pasu neskončila zánikem oprávnění k trvalému pobytu v případě, kdy je kladně vyřízena žádost o trvalý pobyt podle § 154 odst. 1 písm. b), neboť v praxi by se o cizinecký pas zbytečně žádalo dvakrát, v poměrně krátkém časovém horizontu. To by znamenalo zátěž jak pro úředníky Ministerstva vnitra, tak i pro žadatele, který byl musel opakovaně vynaložit finanční prostředky s tím spojené.

Povinnosti cizinců

§ 210 písm. f)

Nelze uložit cizinci právní povinnost plnit účel pobytu, tj. např. pracovat u určitého zaměstnavatele, žít se svou manželkou aj. Lze snad – za podmínky odhlédnutí od spravedlnosti takového požadavku – stanovit určité důsledky stavu, kdy cizinec neplní účel pobytu. Avšak právní povinnost takto stanovit nelze.

§ 210 písm. h)

Je nežádoucí zavádět jakési průběžné přezkoumávání, zda cizinec má dostatek prostředků k pobytu či dostatečně vysoký měsíční příjem

§ 210 písm. i)

Z povinnosti předkládat doklad o zdravotním pojištění musí být vyloučeni ti, kdo tuto povinnost nemají, neboť jsou účastníky systému veřejného zdravotního pojištění či je úhrada zdravotní péče zajištěna jinak

§ 210 písm. j)

Je nežádoucí ukládat cizincům povinnost hlásit vždy i vydání nového cestovního dokladu od svého domovského státu

§ 211

Hlášení změn v samostatné výdělečné činnosti jde nad rámec migrační kontroly, ke které je rezort ministerstva vnitra povolán. Jednalo by se o další zostření dozoru nad cizinci, aniž by zde však byl dán veřejný zájem na sledování těchto údajů ministerstvem vnitra.

§ 211 odst. 2

Není zřejmé, co se míní pojmem „podstatně ovlivňuje podnikání“. Tento termín je příliš nejasný a celé ustanovení je třeba vypustit.

§ 214

Zavádí se povinnost osobního dostavení se na policii pro účely ohlášení místa pobytu, a to pro všechny cizince s dlouhodobým pobytem. Cizinci tedy budou muset vystát hned v prvních dnech svého pobytu hned 2 fronty, a to na ministerstvu vnitra a ještě na policii.

§ 215 odst. 4

Cizinci mají mít povinnost doplňovat stále další doklady o zajištění ubytování, respektive je stále aktualizovat, a to i v případě, že mají trvalý pobyt; toto je nepřiměřen byrokraticky zatěžující.

§ 216

Při ohlašování změny má mít cizinec povinnost předkládat automaticky nový doklad o zajištění ubytování.

§ 218 odst. 1 písm. c)

Ministerstvo bude rušit údaj o místě pobytu i v případě, že ubytování není přiměřené, nebo je poskytováno „v rozporu s dobrými mravy“. V praxi tak cizinec bude sankcionován za nemravné chování svého pronajímatele.

V důsledku zrušení údaje o místě pobytu má pak přímo ze zákona – po uplynutí 1 měsíce – zaniknout i povolení k dlouhodobému pobytu cizince, viz § 47 písm. h) nebo 141 písm. h).

§ 220

Povinnost soudů hlásit každou změnu v Obchodním rejstříku týkající se cizince by vedla k nepřiměřenému zatěžování soudů. Navíc, úředníci ministerstva vnitra ČR přece mohou do Obchodního rejstříku sami nahlížet.

§ 221

Hlášení orgánů činných v trestním řízení o skutečnostech, o nichž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto, může představovat nerespektování zásady presumpce nevinny.

§ 235 odst. 4

Uložit všem podnikatelům v oblasti ubytování, aby s policií komunikovali elektronicky, je nepřiměřené.

§ 239 odst. 1

Zákon se zpříšňuje v tom ohledu, že odpovědnost za přešůpek nyní nemají mít pouze podnikatelé (viz § 157 odst. 4 současného zákona), nýbrž všichni ubytovatelé, tedy i běžní soukromníci ubytovávající cizince s trvalým pobytem.

Spolupráce orgánů státní správy

§ 222, § 223

ZÁSADNÍ NESOUHLAS se zaváděním nových informačních povinností orgánů státní správy a umožnění dálkového přístupu ministerstva k informačním systémům těchto

úřadů. Dle předkladatele má nová úprava směřovat k elektronizaci a zefektivnění systému, zjednodušit tak agendu i pro cizince jako účastníky řízení. Nicméně se jeví, že hlavním beneficentem má být nikoliv cizinec, ale rozhodující orgán a navíc zejména v oblasti rozšíření svých pravomocí k přístupu do informačních systémů, které spravují jiné úřady - FÚ, OSSZ, ÚP. Těmto subjektům se mnohdy rozšiřují stávající povinnosti informovat ministerstvo o různých aspektech života cizinců na území, avšak zároveň chce mít ministerstvo do těchto databází dálkový přístup, přičemž úprava zřejmě neřeší v jakém rozsahu (viz vágní definice v § 223 odst. 2), kdo a za jakých okolností do nich bude nahlížet. Přičemž nadále **zůstává v úpravě zachováno, že cizinec vždy dokládá potvrzení o bezdlužnosti, nedoplatcích, zdravotním pojištění atd. sám jako listinný důkaz ve správním řízení.** K žádnému zjednodušení ve vztahu k účastníkovi řízení, ani dotčeným orgánům státní správy nedochází. Tato připomínka souvisí také s odmítavým postojem vůči některým důvodům neudělení či zrušení povolení k pobytu, které jsou zcela vágní a neproporcionální ze své podstaty (*má zachyceny nedoplatky nebo podal žádosti o příspěvek na bydlení, příspěvek na dítě*).

§ 228

ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKA: Další z ustanovení, jehož jediným smyslem je dohled ministerstva vnitra nad cizinci v oblasti, která jim nenáleží a nijak se netýká jejich rozhodovací praxe. Právní úprava České republiky v obecné rovině obsahuje potřebná ustanovení k řešení a případnému postihu osob (včetně cizinců), které před *orgánem veřejné moci* předloží padělanou nebo pozměněnou listinu. S ohledem na to, že tato skutečnost může naplňovat znaky trestného činu, má obecnou oznamovací povinnost orgán veřejné moci již dle stávající úpravy. Příslušným orgánem k takovému oznámení je kriminální policie, ne ministerstvo. Případně věc řeší sám orgán veřejné moci rozhodující v dané oblasti (stavební řízení). Ministerstva vnitra se žádné z těchto řízení netýkají. Předkládání padělaných či pozměněných listin v řízeních dle cizineckého zákona je samostatně a hojně upraveno napříč celým CZ (§ 131,140). A pouze předložení takové listiny v pobytových řízeních by mělo ovlivňovat (ne)udělení nebo zrušení pobytového oprávnění. Z obecného pohledu politického je třeba připomenout, že agendu povolování pobytů MVČR přebíralo se záměrem zcivilnění agendy. Předmětné ustanovení je jedním z mnoha ukázek, že ministerstvo aspiruje ve skutečnosti na pravý opak.

Vycestování, vyhoštění a zajištění

Obdobně jako úprava pobytů přináší i tato část zhoršení stávajícího stavu legislativy, zejména co do ochrany práv cizinců. **Návratová směrnice byla do české úpravy v rozsahu povinné úpravy již transponována a jako všechny směrnice o „minimálních normách“ i zde článek 4 odst. 3 výslovně členským státům připomíná, že mohou zachovat či přijmout příznivější úpravu.** Žel, předkladatel směrnici využívá jako zdůvodnění restrikcí, které navrhuje. Přičemž některá ustanovení ani textu návratové směrnice neodpovídají (ačkoliv se na ní odvolávají (CELEX). Ačkoliv byl zaveden institut rozhodnutí o povinnosti opustit území, jako reflexe rozhodnutí o návratu bez zákazu vstupu, **de facto celá úprava stojí nadále na správním vyhoštění** (tj. stanovení povinnosti návratu se zákazem vstupu do EU). A paradoxně přesto, že jde navrhovaná úprava ve všech restrikcích na ono stanovené minimum návratové směrnice a **působnost návratové směrnice byla rozšířena i na osoby s probíhajícím řízením o povolení k pobytu, navrhovatel opět nesplnil svojí povinnost**

zajistit bezplatnou právní pomoc osobám bez prostředků (článek 13 odst. 4 návratové směrnice).

§ 244

Rozhodnutí o povinnosti opustit území vydávané policií má reflektovat článek 6 odst. 1 Návratové směrnice. Ten ale umožňuje, resp. ukládá vydání rozhodnutí o navrácení (bez zákazu vstupu) osobám neoprávněně na území pobývajícím, aniž by se tyto musely nutně dobrovolně úřadům přihlásit. S přidáním této podmínky proto nesouhlasíme.

§ 245 (a související ustanovení: § 262 odst. 1)

ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKA

Zavedení **rozhodnutí o povinnosti opustit území států vydávané ministerstvem** je zásadní restrikcí oproti stávajícímu stavu a podle našeho názoru stojí i v rozporu s návratovou směrnicí – ta se vztahuje na osoby neoprávněně pobývajících. Osoby, které žádají z území o vydání nebo prodloužení povolení k pobytu – § 245 odst. 1 písm. a), nejsou osobami neoprávněně pobývajících. Ministerstvo návrhem staví naroveň osoby, které se na území nacházejí neoprávněně třeba několik let a osoby, kteří pobývají oprávněně a pouze jim byla jim aktuálně zamítnuta žádost o povolení nebo prodloužení pobytu. Přitom takové rozhodnutí o neprodloužení, či nepovolení pobytu může být následně zrušeno v odvolacím řízení, což jistě dle stávajících údajů nebudou jednotlivé případy. Není zřejmé, jak bude pak upraven pobyt cizince po dobu odvolacího řízení, jak bude např. do povolení k trvalému pobytu započtena doba, kterou strávil v odvolacím řízení a rozhodnutí OAMP bude zrušeno.

Přes rozšíření typu rozhodnutí o navrácení navrhovatel v těchto řízeních/rozhodnutích ale nijak netransponuje ta ustanovení návratové směrnice, která by mohla přispět v praxi ke zvýšení ochrany práv dotčených osob, typicky článek 5 ukládající **zohlednění nejvladnějších zájmů dítěte, rodinného života, zdravotního stavu dotčeného státního příslušníka**, zásady nenavrácení. Domníváme se, že pokud jsou navrhovány nové kategorie rozhodnutí o navrácení (viz dále), měl navrhovatel článek 5 směrnice při těchto také řádně provést. Na zohlednění těchto skutečností v řízení o povolení k pobytu se nelze odvolávat, protože jednak zohlednění těchto skutečností ukládá návratová směrnice zvlášť, jednak princip proporcionality rozhodování v pobytových řízeních je navrhovanou úpravou degradován na minimum (viz. Např. důvody rušení povolení k dlouhodobému pobytu v § 140 odst. 1 vůbec neobsahují povinnost zohledňovat rodinný život či zájem dítěte).

§ 252 odst. 2

Ustanovení upravuje dále „*dobu k vycestování z území*“ a její přerušení a stavění, nicméně hovoří se zde jen o správním vyhoštění. *Doba k vycestování z území* je ale stanovována i v rozhodnutích o povinnosti opustit území a není zřejmé, zda i kdy se tato staví. Ustanovení o řízení (§ 348, příp. 345) se nezdá, že by to řešily. Přitom se, zvlášť ve vztahu k těm, kteří dosud oprávněně pobývali na území (OAMP pobyt zruší či neprodlouží) jedná o zásadní věc. Pokud by např. přes podané odvolání proti zrušenému, neudělenému či neprodlouženému pobytu se doba nestavěla, dostanou se do situace, kdy jim hrozí vyhoštění a zajištění.

VARIANTA II – § 245 odst. 4 je zcela v rozporu s návratovou směrnicí. Preventivní zákaz vstupu na 5 let, který je vlastně maximem návratové směrnice a přichází automaticky bez jakéhokoliv vážení individuálních okolností, navíc u osob dosud pobývajících na území oprávněně stojí v rozporu zejména s článkem 11 odst. 2 návratové směrnice. **Navíc navrhovatel zavádí možnost automatického zajištění (viz § 265 odst.2).**

249 odst. 1 písm. a) zákona

Zásadní připomínka: zhoršení stávající úpravy. Nad rámec existujících taxativně vyjmenovaných důvodů vyhoštění (§ 251 nové úpravy), se zavádí navíc vágní všeobíhající důvod vyhoštění cizince, který „*nesplňuje či přestal splňovat podmínky povolení vstupu nebo pobytu na území.*“ Ustanovení si zřejmě klade za cíl umožnit vyhostit kohokoliv, komu nebude uděleno, prodlouženo pobytové oprávnění. **Navíc s tímto důvodem je v nové úpravě navrhováno de facto automatické zajištění (viz § 265 odst.2).**

§ 251 odst. 1 písm. b) bod 9

Zákaz na 5 let zejména opět nerozlišuje mezi těmi, kteří již neoprávněně pobývali a nesplnili povinnost návratu a těmi, kterým ministerstvo prostě zatím neprodloužilo nebo neudělilo pobytové oprávnění (viz výše k § 245). **Navíc s tímto důvodem je spojeno automatické zajištění (viz § 265 odst.2).**

§254 odst. 2

Navrhujeme zachovat stávající úpravy a doplnit písm. d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Toto ustanovení je velmi důležité z hlediska zachování lidskoprávních standardů demokratického státu.

§ 256 odst. 1 písm. b)

Zrušení vyhoštění (zákazu vstupu v § 256 odst. 1 písm. b) má vycházet z Návratové směrnice, podle našeho názoru **znění směrnice neodpovídá**, neboť článek 11 bod 3 návratové směrnice klade jedinou podmínku – opuštění území.⁶

§ 256 odst. 3 písm. b)

Nesouhlasíme, aby správní vyhoštění rodinného příslušníka občana ČR bylo vyloučeno z důvodu, že se kdykoliv v minulosti (nezávisle na aktuální žádosti) dopustil obcházení zákona s cílem získat povolení k pobytu. Pod tento termín dle našich zkušeností ministerstvo dle aktuální praxe podřazuje například účast cizince na švarcsystému.

§ 256 odst. 3 písm. c)

Ani dluh osoby by neměl představovat překážku zrušení vyhoštění.

§ 256 odst. 4

Policie může zrušit rozhodnutí o správním vyhoštění, podle písm. b) rodinného příslušníka azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany v případě mimo jiné splnění podmínky, že se rodinný příslušník azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany nedopustil obcházení tohoto zákona s cílem získat povolení k pobytu a uhradí náklady spojené s vycestováním. U rodinných příslušníků azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany by se mělo zohlednit postavení osob oprávněných ke sloučení rodiny, které nemohou do své země původu vycestovat a z toho důvodu nemají možnost vést svůj rodinný život v jiné zemi než v České republice. Dle bodu 8 preambule Směrnice Rady 2003/86/ES je třeba věnovat zvláštní pozornost situaci uprchlíků, kteří nemohou ve své zemi původu vést normální rodinný život, a proto jim třeba stanovit příznivější podmínky pro uplatňování jejich práva na sloučení rodiny. U rodinného příslušníka azylanta nebo doplňkové ochrany by tak mělo dojít ke zrušení rozhodnutí o správním vyhoštění také v případě je splněna pouze podmínka

⁶ „Členské státy zváží zrušení nebo pozastavení zákazu vstupu, může-li dotčený státní příslušník třetí země, na kterého se vztahuje zákaz vstupu vydaný podle odst. 1 druhého pododstavce, prokázat, že opustil území členského státu plně v souladu s rozhodnutím o navrácení.“

ustanovena v § 256 odst. 3 písm. a), pokud se rodinný příslušník azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany nestal tímto rodinným příslušníkem právě tím, že se dopustil obcházení zákona s cílem získat povolení k pobytu. V těchto případech by tedy mělo být rozhodnutí o správním vyhoštění vždy zrušeno, i když rodinný příslušník nesplní podmínky ust. § 256 odst. 3 písm. b) a c) a nemělo by záviset toto zrušení od diskreční pravomoci správního orgánu.

§ 265 odst. 1

ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKA: Navrhovaná úprava vypouští věkový limit 15 let pro zajištění cizince – zajišťování nezletilých dětí pod 15 let by bylo zásadním zhoršením situace a jde proti proudu aktuální judikatury ESLP i národních soudů v této oblasti.

§ 265 odst. 1 písm. c) a d)

Zhoršení oproti stávající úpravě ve smyslu zařazení dalších důvodů pro zajištění, přičemž tyto ani vhodně netransponují ustanovení návratové směrnice (viz. např. znění článku 15 odst. 1 písm. b), resp. se jeví nadbytečně.

265 odst. 2

ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKA: Navrhované ustanovení umožňující zajištění každého cizince, se kterým bylo pouze zahájeno řízení o správním vyhoštění z důvodů, pro které je možné uložit vyhoštění až na 5 či 10 let. Policie zde nemusí reflektovat vůbec žádné jiné skutečnosti, zejména to, zda nepostačuje uložení zvláštního opatření. Toto ustanovení rozhodně není transpozicí návratové směrnice, naopak je považujeme za zcela v rozporu s ní. Článek 15 odst. 1 návratové směrnice výslovně ukládá tuto skutečnost vážit. Je třeba zde asi znovu připomenout, že důvodem pětiletého vyhoštění může být např. neoprávněné zaměstnání nebo zřejmě může být vydáno dle návrhu rovnou, pokud osoba „*nesplňuje nebo přestala splňovat podmínky pobytu na území.*“

§ 269 odst. 2 (VARIANTA I)

Aby nedocházelo ke svévolnému prodlužování doby zajištění ze strany policie, navrhujeme do tohoto odstavce doplnit poslední větu „*za podmínky, že existuje reálný předpoklad vyhoštění cizince v době zajištění.*“

§ 271 odst. 2 (VARIANTA II)

Navrhované ustanovení nerespektuje požadavek rychlosti a přiměřené periodicity přezkumu zajištění cizince, stanovený jednak v čl. 5 odst. 4 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („*Každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné.*“), jednak v Návratové směrnici v čl. 15 odst. 3 – („*V každém případě je zajištění přezkoumáváno v přiměřených časových odstupech na žádost dotčeného státního příslušníka třetí země nebo z moci úřední. V případě dlouhodobého zajištění podléhá tento přezkum soudnímu dohledu.*“). Navrhujeme změnit ustanovení tak, že soud bude povinen na návrh policie rozhodnout, zda cizinec zůstává zajištěn nebo zda se ze zařízení propouští nejpozději každý **1 měsíc** od právní moci rozhodnutí o zajištění.

§ 272

Zásadní připomínka: Nesouhlasíme s navrhovanou úpravou, která kumuluje doby zajištění podle zákona o azylu a zákona o pobytu cizinců. Cizinec je nejdříve zbaven svobody dle zákona o azylu, a to až pod dobu 120 dní a následně může být zajištěn podle zákona o pobytu

cizinců, kde znovu běží možnosti zajištění na 180, resp. 545 dní. Celkem tedy právní úprava umožňuje, aby zbavení svobody dosáhlo až dvou let. na 120 dnů). S takovým postupem rozhodně nesouhlasíme a žádáme o vyškrtnutí této změny z navrhované úpravy. Hlavním argumentem je možné přitížení žadatelům v jejich právu na osobní svobodu. U této skupiny bychom měli směřovat k omezení detence a větší ochraně před zásahy do ní, nikoliv k rozšiřování způsobů detence.

VYCESTOVÁNÍ, VYHOŠTĚNÍ A ZAJIŠTĚNÍ NEZLETILÝCH BEZ DOPROVODU

K §§ 265, 266, 267

OPU zásadně nesouhlasí s vypuštěním věkového limitu 15 let pro zajišťování cizinců (nezletilých bez doprovodu). Zatímco odborníci napříč EU upozorňují na nevhodnost umísťování nezletilých dětí do vězeňských podmínek v zařízeních pro zajištění cizinců, nový zákon umožňuje jejich zajišťování bez ohledu na věk a tím výrazně zhoršuje právní postavení dětí-cizinců v ČR.

Tříměsíční věznění nezletilého v detenci, kde je omezena jejich svoboda a značně limitován všestranný rozvoj jejich osobnosti, nelze např. považovat za rozhodnutí, které by sledovalo nejlepší zájem dítěte (rozpor s čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte dle kterého: „*zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány*). Rovněž tak zbavení svobody (zajištění) nezletilého cizince za přestupek rozhodně nelze považovat za krajní opatření a ani maximální dobu zajištění, stanovenou zákonem o pobytu cizinců, nelze považovat za nejkratší nutnou dobu ve smyslu čl. 37 písm. b) Úmluvy o právech dítěte, dle něhož „*zatčení, zadržení nebo uvěznění dítěte se provádí v souladu se zákonem a používá se pouze jako krajní opatření a na nejkratší nutnou dobu.*“ Zajišťování nezletilých může též v rozporu s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod což opakovaně judikoval i Evropský soud pro lidská práva (dále ESLP) který konstatoval, že extrémní zranitelnost nezletilých dětí by měla být rozhodující a měla by převažovat nad nelegálností pobytu cizince⁷.

Navrhujeme zcela vypustit § 267. V §§ 265 a 266 navrhujeme vložit ustanovení o možnosti zajistit pouze cizince staršího 18 let. **Totéž platí pro nezletilé občany EU bez doprovodu (vypuštění § 64, v §§ 62 a 63 o volném pohybu občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků navrhujeme vložit ustanovení o možnosti zajistit pouze občana EU staršího 18 let).**

K § 273

Ve druhé větě navrhujeme doplnit: nejde-li o rodinu s nezletilými dětmi či **nezletilého cizince bez doprovodu.**

Totéž platí pro nezletilé občany EU bez doprovodu (§ 71 zákona o volném pohybu občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků).

K § 278 odst. 3

Navrhujeme upravit znění: „*Jde-li o nezletilého cizince bez doprovodu, policie provede úkony podle odstavce 1 teprve poté, co se ujistí, že stát, kam bude nezletilý cizinec bez doprovodu vyhoštěn, sdělil, že nezletilý cizinec bez doprovodu bude navrácen členu své rodiny,*

⁷ Viz rozsudek ESLP: **Mubilanzila Mayeka et Kaniki Mitunga proti Belgii** ze dne 26. 01. 2006.

ustanovenému opatrovníkovi nebo do odpovídajícího přijímacího zařízení ve státě návratu“. Toto znění klade vyšší nároky na policii při vyhošťování nezletilého bez doprovodu, zároveň přesněji reflektuje ustanovení čl. 10 odst. 2 návratové směrnice. Vzhledem k závažnosti zásahu tohoto opatření do osobní sféry dítěte, zajištění jeho odpovídajícího přijetí v zemi původu by nemělo být pro policii pouze formální povinností. Domníváme se, že pouhé sdělení o zajištění odpovídajícího přijetí státu, kam bude nezletilý bez doprovodu vyhoštěn, bez uvedení konkrétního člena rodiny, opatrovníka či zařízení, je proto nedostatečné. [Totéž platí pro nezletilé občany EU bez doprovodu \(§ 74 zákona o volném pohybu občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků\).](#)

ZAŘÍZENÍ

Úprava podmínek výkonu zajištění cizinců zůstává z převážné většiny totožná jako v současné právní úpravě, nicméně k několika změnám přece jen došlo. Připomínky máme ke znění následujících ustanovení.

§ 285 – přijímání návštěv

Stejně jako nyní, i navrhovaná právní úprava zakotvuje realizaci práva zajištěného cizince na právní pomoc. Odstavec třetí cizinci umožňuje návštěvu advokáta nebo zástupce právnické osoby, k jejímž činnostem, uvedeným ve stanovách, patří poskytování právní pomoci uprchlíkům nebo cizincům. Jako problematické zde považujeme ustanovení poslední věty třetího odstavce, dle kterého se omezení četnosti návštěv dle odst. 1 téhož ustanovení nevztahuje pouze na advokáta. Nenacházíme racionální zdůvodnění toho, proč by měl být v tomto směru zvýhodněn pouze advokát, když je navíc v praxi právní pomoc v zařízení pro zajištění cizinců zajišťována v drtivé většině případů právě zástupci nevládních organizací, zabývajících se právní pomocí cizincům. Domníváme se, že navrhovaná úprava je v rozporu s čl. 13 návratové směrnice, a to zejména s ohledem na zde stanovenou povinnost zajištění bezplatné právní pomoci.

Pokud se jedná o odstavec 2. § 285, shledáváme nepřiměřeným ustanovení věty druhé, a to zejména v kontextu návštěvy advokáta či jiné osoby poskytující právní pomoc. Zde navrhovaná úprava by tak nastavovala přísnější podmínky než kupříkladu zákona č. 141/1961 Sb. trestní řád, který zaručuje právo obviněného ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody mluvit s obhájcem bez přítomnosti třetí osoby.

§ 290 – povinnosti cizince v zařízení

Písm. j) stanoví povinnost cizince uhradit náklady spojené s pobytem v zařízení. V kontextu ustanovení § 305 jde o nadbytečné ustanovení, neboť k úhradě nákladů spojených s vycestováním jsou přednostně povinny osoby vyjmenované § 305 odst. 2.

§ 293 odst. 3 – část s přísným režimem

Dle tohoto ustanovení policie o umístění cizince do části s přísným režimem sepisuje záznam. Toto znění je v rozporu s Hlavou VII upravující soudní přezkum, konkrétně v rozporu § 365, který předpokládá vydání rozhodnutí o umístění cizince do části s přísným režimem a následně možnost bránit se proti takovému rozhodnutí prostřednictvím žaloby. Navrhujeme zpřesnit úpravu navrácením ustanovení, které se v současné úpravě nachází pod § 135 odst. 4

K § 312

Zásadní připomínka: Zásadně nesouhlasíme s odlišným stanovením svéprávnosti ve věcech vycestování, správního vyhoštění a zajištění. Dle našeho názoru nelze vyloučit aplikaci Úmluvy o právech dítěte, konkrétně čl. 1, dle něhož se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší osmnáct let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve. To však není případ právního řádu ČR, neboť podle § 30 odst. 1 NObč.Z se zletilosti a tedy plné svéprávnosti nabývá dovršením osmnáctého roku. Apelujeme na zvýšení ochrany této mimořádně zranitelné skupiny osob, tj. nezletilých bez doprovodu od 15ti do 18ti let věku, zachováním obecné úpravy svéprávnosti dle § 26 NZoPC.

Totéž platí pro nezletilé občany EU bez doprovodu (§ 86 zákona o volném pohybu občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků).

§ 313 odst. 1

Možnost hovořit jiným jazykem než češtinou, by měla být v zákoně zakotvena i pro jakékoli správní řízení vedené též ministerstvem vnitra

§ 313 odst. 2

Toto ustanovení o neodstranění vady žádosti je nadbytečné, neboť tato materie je řešena v § 66 odst. 1 písm. c) správního řádu

§ 314

Doručování veřejnou vyhláškou i těm cizincům, jimž se ukládá povinnost, je v rozporu s § 32 odst. 3 správního řádu. U doručování veřejnou vyhláškou se totiž cizinec zpravidla o písemnosti nedozví. Pokud je v řízení, byť původně šlo o řízení o žádosti, rozhodnuto naopak o povinnosti opustit ČR, je třeba doručovat tak, jako by šlo pouze o uložení povinnosti. V současné době je navíc běžné, že řízení o žádostech trvá tak dlouhou dobu, že po cizinci nelze spravedlivě požadovat, aby byl stále v pohotovosti ohledně doručování písemností.

§ 317

Není žádoucí ukládat cizincům povinnost úředního ověření plné moci při přebírání cestovního dokladu. Jedná se o odchylku od správního řádu, k níž neexistuje opodstatnění a která představuje administrativní zkomplikování procesu. Na základě plné moci neověřené lze vykonávat veškeré právní úkony, přebírat finanční prostředky, i v oblasti cizineckého práva např. brát zpět žádosti, na nichž závisí legalita cizincova pobytu; není tedy důvod nevydat na základě neověřené plné moci i průkaz o povolení k pobytu.

Toto ustanovení by komplikovalo zejména situaci těch cizinců, kteří pobývají v cizině (kde je ověřování podmíněno apostilou či superlegalizací), a ke vstupu do ČR potřebují právě ten průkaz, který by měl zástupce cizince převzít.

§ 319

Není žádoucí zavádět ohledně přerušování řízení zvláštní úpravu k § 64 správního řádu

§ 320

Zásadně nesouhlasíme, aby se z výsledků účastníků činila rutinní záležitost.

Důvodová zpráva se odvolává na to, že to má být standardní procesní úkon, neboť někdy dochází k obcházení zákona (navrhovaná úprava právní úprava ale již návaznost i ono podezření na obcházení vynechává). Občasné snahy některých účastníků být nepoctivý se jistě objevují i v dalších řízeních (např. o přiznání dávky SSP), ale není to důvodem zavádět výsledky jako standardní metodu správního řízení. Stávající úprava ve své podobě nabízí dost

prostoru a výslech váže na podezření z obcházení zákona, a tato úprava by měla být zachována. Pokud správní orgán musí v problematických případech zjišťovat skutečný stav věci výslechem, umožňuje mu to aktuální právní úprava.

K zásadnímu nesouhlasu nás vedou i zkušenosti ze současné praxe, kdy se ministerstvo snaží k výslechům přistupovat častěji již dle stávající úpravy a zkušenosti takto vyslýchaných cizinců jsou poměrně tristní. Výslechy provádí dvě, až tři osoby (referenti bezpečnosti státu) a rozhodně se nejedná o příjemnou zkušenost. Navíc takový výslech **znamená další náklady pro účastníka řízení na tlumočnicka** – tyto si totiž v řízení o žádosti hradí sám, ačkoliv OAMP nařídí výslech z vlastního rozhodnutí.

§ 320 odst. 2 a 321

V případě odmítnutí výpovědi/nepředložení listiny z důvodu ústavního zákazu sebeobviňování nelze takový postup sankcionovat automatickým neudělením povolení k pobytu.

Zde je zajímavý též rozpor s odstavcem 3: pokud odmítanu vypovídat z důvodu ochrany utajovaných skutečností, pak toto odmítnutí výpovědi sankcí zamítnutí povolení k pobytu stíženo není.

§ 320 odst. 5

Výslechy svědků a účastníků řízení bez přítomnosti právního zástupce jsou v rozporu s právem na právní pomoc a se zásadami správního řízení v demokratickém právním státě. Paralelní výslechy se již dělají a není třeba jejich právní úpravu měnit. Ani v trestním řízení, které řeší mnohem významnější skutky než povolování pobytu, neexistují úkony, u nichž by nesměl být přítomný obhájce, a to též z důvodu prevence zneužívání pravomocí úřední osoby.

§ 322

Ani u úpravy místního šetření není třeba zavádět odchylku od standardní úpravy správního řádu.

§ 323

Není žádoucí zavádět odchylku od standardní úpravy správního řádu v případě práva na přerušení řízení, a to v neprospěch cizinců a za účelem dalšího prodlužování řízení ze strany správního orgánu. Odstavec 1 umožňuje správnímu orgánu v podstatě libovolné prodlužování lhůty. Odstavce 2 a 3 naopak mají vzít cizinci právo, aby určil, kterou žádost má správní orgán vyřídit dříve a kterou naopak později, typicky např. v případě souběhu prodlužování povolení k dlouhodobému pobytu a žádosti o trvalý pobyt.

§ 324

Ani u úpravy vyjadřování se k podkladům rozhodnutí není třeba zavádět odchylku od standardní úpravy správního řádu, když navíc každý cizinecký spis obsahuje i tzv. lustrace, tedy výpisy z informačních systémů, takže toto ustanovení by stejně bylo prakticky neaplikovatelné.

§ 327 odst. 3

Stanovisko policie a bezpečnostních složek zřejmě nemusí obsahovat žádné informace, natož pak informace podléhající utajení. Navržená úprava je nepřijatelná z následujících důvodů:

- Znamenala by zpřísnění oproti současnému stavu, kdy se praxe evidentně obejde bez těchto stanovisek.
- Jedná se o vyluku z § 17 správního řádu, dle které by se utajovaly i ty informace, které utajení dle zákona o utajovaných skutečnostech nepodléhají.
- Z dikce „nesouhlasné stanovisko“ nelze dovodit, že by tím byl naplněn důvod dle čl. 32 odst. 1 písm. a) bodu vi.) tedy že žadatel o vízum je považován za hrozbu pro veřejný pořádek, vnitřní bezpečnost aj.

§ 328 odst. 4

Nově se má zpoplatnit žádost o nové posouzení důvodů neudělení schengenského víza. Toto je nepřiměřené zpřísnění, které je navíc nesystémové, neboť odvolání v českém správním právu obecně zpoplatňováno není. Navíc, oproti úpravě § 5 odst. 2 zákona o správních poplatcích, je zde nutnost uhradit správní poplatek současně s podáním žádosti; tato povinnost by mohla velmi znesnadňovat podání žádosti poštou či elektronicky.

§ 328 odst. 12

Omezení práva cizinců podat novou žádost o schengenské vízum předtím, než Ministerstvo zahraničních věcí rozhodne o jejich žádosti o nové posouzení důvodů, je nepřijatelné, neboť by velmi zneprůžňovalo celý proces.

§ 329

Navrhujeme ustanovení „neprodleně poté, co zjistí, že bude vydávat rozhodnutí, v němž uloží povinnost opustit území států vázaných návratovou směrnicí“ nahradit slovy „neprodleně po zahájení řízení o povinnosti opustit území států vázaných návratovou směrnicí“, Práva nezletilého by v řízení měla být hájena již od začátku řízení nikoliv až před vydáváním rozhodnutí.

Totéž platí pro nezletilé občany EU bez doprovodu (§ 100 zákona o volném pohybu občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků).

§ 331

Je nežádoucí zakonzervovat i nadále ručně vypisované formuláře, navíc velmi nepružné a obsahově velmi nejasné (např. u odstavce 2 písm. e), f) a m) není jasné, co se tím míní, mnoho lidí má vícero zaměstnavatelů, nemá jednu jasnou profesi aj.; pokud jde o uvádění dosavadních pobytů, je velmi nejasné, zda se jimi míní faktická přítomnost cizince v ČR, tj. poslední přílet, nebo doba platnosti určitého povolení k pobytu). Ruční vyplňování formulářů je v současné době anachronismem

§ 332

Osobní podávání žádostí je nežádoucí odchylkou od správního řádu, který umožňuje žádost podat i poštou, elektronicky či prostřednictvím zástupce. Zhoršováním postavení cizinců v žádném případě nelze omezovat jejich závislost na zprostředkovatelích, jak o tom hovoří důvodová zpráva.

Povinnost osobního podávání žádostí o povolení k pobytu (nikoli však jiných podání, např. vzít žádost zpět či požádat o zrušení povolení k pobytu mohou i poštou) je samoučelnou administrativní komplikací pro cizince, jejíž nespravedlivost vůči cizincům je o to větší, že

- úřady cizinecké správy jsou fyzicky velmi obtížně dostupné (jako jediné úřady veřejné správy zde nejsou podatelny a cizinci tedy musí do front) a

- doba, kdy cizinec je oprávněn určitou žádost podat, je často velmi striktně limitována a nedodržení této doby pak znamená správní delikt, nebo dokonce nemožnost žádost podat.

Cizincům je tedy ukládána povinnost, ovšem stát nemá kapacity, aby splnění této povinnosti umožnil, respektive přijímal.

§ 332 odst. 4

Právo (nikoli však povinnost) ministerstva či zastupitelského úřadu upustit od povinnosti osobního podání žádosti je zde upraveno tak, že cizinec bude žít v právní nejistotě, zda jeho žádost byla podána platně či nikoli.

§ 333

Povinnost sjednat si termín podání žádosti vytváří prostor pro další činnost systému visapoint.eu, který nefunguje a který negarantuje právo podání žádosti ani těm cizincům, kteří mají na povolení k pobytu ze zákona nebo z práva EU nárok.

§ 334

Institut nepřijatelnosti žádosti, který je sám o sobě v rozporu se zásadami správního řízení, se má rozšířit i na všechna povolení k pobytu v tom smyslu, že žádost bude muset být podána nejen v příslušném státě, nýbrž – pokud v tomto státě je vícero zastupitelských úřadů ČR – i na pouze jednom konkrétním zastupitelském úřadě. Toto je další nežádoucí zpřísnění.

§ 337

Zásadní nesouhlas se zaváděním rutinního vyjadřování bezpečnostní informační služby k řízením o povolení pobytu, včetně povolení k pobytu u rodinného příslušníka občana ČR a s odmítáním zpřístupnění těchto informací účastníkům řízení. **Stanoviska policie a zpravodajských služeb se obecně nemají cizincům zpřístupňovat, a to ani v případě, že nepodléhají utajování dle zákona o utajovaných skutečnostech, což je nepřípustné. Je přece v rozporu se zásadami správního řízení, aby úředník měl k dispozici určité informace, o nichž účastník řízení neví, byť je třeba přímo k odůvodnění rozhodnutí nepoužije.**

Nepřijatelné je i to, aby rozhodování o povolení k pobytu probíhalo výlučně na základě utajovaných informací. Je třeba uvést, že mnozí cizinci mají právo na získání povolení k pobytu, a to z titulu práva EU. Je-li cizinec opravdu nebezpečný, pak je třeba jej vyhostit z důvodů stanovených v § 251 odst. 1 písm. a) a nikoli mu pouze zamítnout povolení k pobytu.

Tato rozhodnutí mají být navíc dle § 361 odst. 1 písm. d) vyloučena ze soudního přezkumu.

§ 338

Informace zastupitelských úřadů se obecně nemají cizincům zpřístupňovat, byť nepodléhají žádnému stupni utajení dle zákona o utajovaných skutečnostech, což je nepřípustné. Je přece v rozporu se zásadami správního řízení, aby úředník měl k dispozici určité informace, o nichž účastník řízení neví, byť je třeba přímo k odůvodnění rozhodnutí nepoužije.

§ 340

Jedná se ve všech případech o nežádoucí odchylky od správního řádu, se kterými není možné souhlasit. Správní řád jakožto předpisy obecně platný, má dostatek prostředků k řešení situací, které ve správním řízení mohou nastat. K uzákonění výluky je třeba tvrdit a prokazovat, že povaha cizineckého řízení je tak odlišná od ostatních správních řízení, že taková odchylka je nutná.

§ 340 odst. 1 písm. n)

Zastavení řízení z důvodu neznalosti jazyka cizince - zde není řešeno, při kterém úkonu je třeba ovládnutí češtiny. Toto je zajisté třeba při výslechu, ovšem nikoli již při podávání žádosti ani při přebírání průkazů. Dále zde není řešena situace předvídaná v § 24 zákona o znalcích a tlumočnících, kdy žadatel si převede osobu, která není osobu, která sice tlumočnickem není, ovšem jazyk ovládá a správní orgán ji může ustanovit.

§ 340 odst. 1 písm. r) až w)

Zastavování řízení v případě nepřevzetí vyhotoveného průkazu nebo nedostavení se k sejmutí biometrických údajů. Např. zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech žádné podobné ustanovení nemá. Oproti současnému stavu dochází navíc ke zpřísnění v tom smyslu, že cizinec by se musel ve stanovené lhůtě nejen omluvit, nýbrž i prokázat důvody své omluvy. To je nepřiměřeně tvrdé, neboť nemusí být vždy možné doručovat ministerstvu doklady o důvodech omluvy.

Dále by mělo být v zákoně přímo stanoveno, že cizinec by měl být předvoláván na konkrétní termín, neboť úřady bývají fyzicky nedostupné a je nespravedlivé požadovat po cizincích vystání fronty (kdy na ně stejně nemusí přijít řada) pod sankcí zrušení povolení k pobytu.

§ 340 odst. 2 písm. e)

V žádném případě není přiměřené zastavovat řízení o povolení k trvalému pobytu z důvodu, že cizinec získal povolení k přechodnému pobytu jako rodinný příslušník občana EU.

§ 343 odst. 5 (ve spojení s § 317)

Osobní dostavování se k převzetí biometrických průkazů je zbytečným zatěžováním cizinců i úřadů, které již dnes naprosto nestíhají svou práci. Není ani důvodem, proč by plná moc pro převzetí průkazu musela být úředně ověřena, když úřední ověření obecně ve správním řízení zapotřebí není.

§ 344 odst. 1

Prodloužení správní lhůty např. u povolení k trvalému pobytu ze současných 60 dnů na 3 měsíce, není důvodné.

§ 344 odst. 1

Dovětek týkající se prodlužování správních lhůt dle § 71 odst. 3 a 4 správního řádu reálně dále prodlužuje lhůtu na rámec 60 dnů, což je nežádoucí. Odkaz na ustanovení § 71 odst. 5 správního řádu je nadbytečný.

§ 344 odst. 2

Není přijatelné, aby byla lhůta k vydání rozhodnutí zachována pouze tím, že ministerstvo dá pokyn zastupitelskému úřadu; takový pokyn totiž cizinci nemůže být znám. Je třeba do zákona vložit, že za vydání rozhodnutí lze považovat pouze písemný úkon úřadu (ministerstva nebo zastupitelského úřadu) vůči cizinci, kterým bude cizinec informován, že o jeho žádosti

bylo kladně rozhodnuto a že má učinit další kroky za účelem získání průkazu o povolení k pobytu.

§ 345 odst. 2

Za zachování lhůty k podání odvolání je třeba považovat nejen doručení zastupitelskému úřadu, nýbrž i podání adresované zastupitelskému úřadu, viz § 40 odst. 1 písm. d) správního řádu.

§ 345 odst. 5

Omezování rozhodovací pravomoci odvolacího orgánu na pouhé potvrzování nebo kasaci, je nežádoucí a vedlo by zbytečně k dalšímu prodlužování řízení.

§ 347 odst. 4

Je absurdní zneplatňovat zpětně podání žádosti, která již je vyřízena.

§ 348 odst. 2, 349 odst. 2 a 353 odst. 2

Odvolací lhůta proti rozhodnutí o povinnosti opustit ČR musí být standardně 15 dnů, nikoli jen 5 dnů. Toto ustanovení by představovalo past na právníky. Totéž platí i pro § 364 odst. 1 ohledně lhůty k podání soudní žaloby, která musí být standardní, nikoli pouze 10denní.

§ 350 odst. 3

I pro řízení o povinnosti opustit území států je třeba posuzovat přiměřenost takového rozhodnutí do soukromého a rodinného života cizince a jeho blízkých.

§ 351

Toto ustanovení zcela nedostatečně implementuje sankční směrnici. Toto ustanovení je třeba nahradit ustanovením, dle kterého bude třeba před rozhodnutím o správním vyhoštění vyřešit otázku práv cizince vůči jeho zaměstnavateli, přičemž policie a státní úřad inspekce práce by cizinci měly v tomto poskytnout součinnost

§ 352

NADÁLE NESOUHLASÍME s odvolací lhůtou proti SV-5 dní: Trvání na této šibeniční lhůtě nemá žádné jiné zdůvodnění, než je snaha o omezení využití opravného prostředku cizinci. Za situace, kdy zároveň navrhovatel rozšiřuje důvody správního vyhoštění, či v rozporu s návratovou směrnicí nijak neupravuje bezplatnou právní pomoc, není tato odchylka od správního řádu udržitelná.

§ 352 odst. 2

Důvody, proč by správní vyhoštění představovalo nepřiměřený zásah do soukromého a rodinného života cizince, mohou vyplývat nejen z výpovědi cizince, nýbrž i z jiných skutečností. Ministerstvo musí vyhodnocovat všechny skutečnosti, i když cizinec odmítl vypovídat, což je jeho právem.

§ 353 odst. 2

Lhůta ke správní žalobě v cizineckých věcech by měla být obecná, tj. 2 měsíce. Kratší lhůta je pastí pro právníky, kteří se ne všichni v komplikovaných cizineckých případech orientují.

§ 354

K vykonání rozhodnutí o správním vyhoštění by nemělo docházet v případech, když podání žaloby proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany nemá odkladný účinek a

soud ještě o podané žádosti o přiznání odkladného účinku nerozhodl. Navrhujeme změnit znění ustanovení na „...nebo jestliže podle zákona o azylu podání žaloby proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany nemá odkladný účinek a soud odkladný účinek žalobě nepřiznal.“

§ 356

Není přijatelné, aby odvolání proti uložení zvláštního opatření nemělo odkladný účinek.

§ 357 – odst. 3 (VARIANTA I) – Uvedené ustanovení navrhujeme vypustit zcela, popřípadě ponechat pouze poslední větu upravující počítání doby zajištění. Předkládaná úprava totiž v extrémních případech v praxi vylučuje jakoukoliv efektivitu soudní ochrany, když soudní přezkum za takto nastavených podmínek postrádá význam. Úprava představuje zásah do práva na soudní ochranu a je v rozporu s čl. 15 odst. 3 a zejména odst. 2 poslední věty Návratové směrnice.

§ 357 Varianta II

Není jasné, jakým způsobem budou hájena práva nezletilých bez doprovodu v případě soudního řízení o zajištění. Např. zda dojde k ustanovení opatrovníka.

§ 361 odst. 1 písm. d)

Omezování soudní kontroly nad rozhodnutími, do nichž vstoupily zpravodajské služby, je nepřijatelné, neboť

- **tato rozhodnutí jsou často velmi kontroverzní (je-li cizinec opravdu nebezpečný, pak má být vyhoštěn a nikoli ponechán v ČR) a**
- **zde by pak neexistovala vůbec žádná kontrola mimo rezort ministerstva vnitra, což by vedlo k riziku zneužívání pravomoci.**

§ 361 odst. 2

Je nepřijatelné, aby cizinci pobývající v zahraničí neměli paušálně nárok na projednání své věci soudem za své přítomnosti. Zde není důvodné zavádět odchylku od obecné úpravy v s.ř.s., současná praxe funguje. Žalovat u českých soudů přece může jakýkoli cizinec, nejen odmítnutý žadatel o povolení k pobytu. Pokud je cizinec nebezpečný, pak mu i přes nařízené soudní jednání vstupní vízum uděleno nebude.

§ 362

Lhůty k podání správní žaloby by ve všech případech měly být obecné, tj. 60 dnů, nikoli pouze 10 dnů.

§ 363

Je třeba vložit ustanovení, že zvláštní místní příslušnost krajských soudů se vztahuje i na žaloby proti nečinnosti správního orgánu dle § 79 s.ř.s.

§ 364

Odkladný účinek by se měl vztahovat ke všem vlastnostem rozhodnutí, nejen k vykonatelnosti.

Odkladný účinek by měla mít též žaloba proti povinnosti opustit území.

Lhůty k podání správní žaloby by ve všech případech měly být obecné, tj. 60 dnů, nikoli pouze 10 dnů.

Informační systémy

§ 377 odst. 1 písm. a) bod 13

Není žádoucí, aby policie ČR ve svých systémech uchovávala i doklady o tom, že cizinec má na území cizího státu (třeba i mimo EU) povolen pobyt

§ 388 odst. 2

Cizinci by na jeho žádost měly být sdělovány všechny informace, které jsou k jeho osobě v informačních systémech evidovány.

§ 391 odst. 2

Doba, po kterou mají být údaje uchovávány, se v některých případech nepřiměřeně prodlužuje. Je nepřijatelné, aby se údaje o osobě, která se stalo českým občanem, uchovávaly v podstatě po celý život této osoby (tj. 80 let od jejího narození). Pokud informační systém slouží pro účely cizinecké, je třeba tyto informace zlikvidovat poté, co se cizinec stane českým občanem, a cizinecká kontrola nad jeho osobou tudíž ztratí jakékoli opodstatnění.

§ 400

Z uvedeného ustanovení není jasné, zda se jedná o cizince, který nepodal žalobu proti rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany, nebo by se mělo uvedené ustanovení vztahovat také na cizince, který je v době nabytí právní moci rozhodnutí podle zákona o azylu umístěn v přijímacím středisku na mezinárodním letišti a podá proti tomuto rozhodnutí žalobu. Rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany nabývá právní moci doručením tohoto rozhodnutí a zůstává v právní moci po dobu řízení o žalobě proti tomuto rozhodnutí. Pokud by se jednalo o druhý případ a mělo by se toto ustanovení vztahovat na cizince, kteří podali proti rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany žalobu, jednalo by se o rozpor ustanovení se směrnicí Rady 2003/9/ES, kterou se stanoví minimální normy pro přijímání žadatelů o azyl. Směrnice Rady 2005/85/ES definuje pravomocné rozhodnutí jako rozhodnutí, které již nepodléhá opravnému prostředku podle kapitoly V této směrnice, přičemž kapitola V směrnice stanovuje povinnost členských států zajistit, aby žadatelé o azyl měli právo na účinný opravný prostředek před soudem nebo tribunálem. Vzhledem k tomu, že pojištění žadatelů o udělení mezinárodní ochrany upravuje § 88 zákona o azylu, vztahuje se zřejmě uvedené ustanovení pouze na cizince, kteří proti negativnímu rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany nepodají žalobu. Z důvodu nejasnosti navrhuje upřesnění osobní působnosti daného ustanovení.

§ 401

Je nežádoucí, aby stát nakládal na cizince povinnost jazykových zkoušek bez toho, aniž by přispíval na jazykové kurzy anebo na složení jazykové zkoušky. Navrhujeme úpravu v tom smyslu, že ministerstvo platí náklady jazykových kurzů a jazykové zkoušky. Analogií k tomuto požadavku je předpoklad bezplatného poskytování adaptačně integračních kurzů v ustanovení § 213 odst. 1, poslední věta.

Žádáme vyčíslit náklady pro cizince, který by si musel platit kurzy českého jazyka z vlastních prostředků pro složení zkoušky z českého jazyka na různých úrovních (dlouhodobý pobyt, trvalý pobyt, občanství). Tyto náklady považujeme za značné a spolu s vysokou úrovní jazykových zkoušek představují bariéru pro integraci. V případě rodinných příslušníků ČR, kteří mohou získat trvalý pobyt už po dvou letech pobytu dle navrhovaného ustanovení § 157 odst. 2, je náklad na přípravu na jazykovou zkoušku ještě vyšší z hlediska kratšího rozložení v čase.

ZÁKON O AZYLU 325/1999 Sb.

§ 27 odst. 3-5

Navrhujeme vynětí uvedených ustanovení vzhledem k jejich nadbytečnost a neodůvodněnost. Povinnost vycestovat z území mají cizinci po nabytí právní moci rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany, rozhodnutí o zastavení řízení, rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné nebo po nabytí právní moci rozhodnutí soudu o žalobě proti takovému rozhodnutí ministerstva již vzhledem k omezené platnosti národního víza za účelem vycestování z území, které se vydává s platností nejdéle na dobu 1 měsíce podle § 85b odst. 1. obdobně se po řízení o kasační stížnosti vydá národní vízum podle § 78b odst. 4. Ukládání povinnosti vycestovat z území, která sebou nese řadu negativních následků podle zákona o pobytu cizinců je proto neodůvodněné a ukládá stejnou povinnost, kterou cizinec po řízení o udělení mezinárodní ochrany již má ve smyslu omezené platnosti národního víza.

§32 odst. 5

V případě stanovení tak krátké lhůty vzhledem k rozšíření možností zajištění žadatelů v zařízení pro zajištění cizinců nebo v přijímacím středisku, hrozí nastání situace, kdy budou soudy muset rozhodovat o velkém počtu žalob ve lhůtě do 30 dnů ode dne zahájení řízení. Takový stav by ohrozil kvalitu přezkumu rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany. V případě, že přesto dojde k zavedení tak krátké lhůty pro posouzení žaloby proti rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany, mělo by dojít k přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

§43 odst. 2

Navrhujeme vynětí tohoto ustanovení z následujících důvodů:

- uvedené ustanovení není v souladu s čl. 31 Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků, dle kterého se smluvní státy zavazují, že nebudou stíhat pro nezákonný vstup nebo přítomnost takové uprchlíky, kteří přicházejí přímo z území, kde jejich život nebo svoboda byly ohroženy ve smyslu čl. 1, vstoupí nebo jsou přítomni na jejich území bez povolení, za předpokladu, že se sami přihlásí úřadům a prokáží dobrý důvod pro svůj nezákonný vstup nebo přítomnost. Dle ust. § 253 písm. b) se v těchto případech vylučuje vydání rozhodnutí o správním vyhoštění, avšak i v případech žadatelů, kteří vstoupí na území nebo jsou přítomni na území bez povolení, může dojít k zahájení řízení o správním vyhoštění. V případě omezení svobody těchto osob by se jednalo o postup v rozporu s čl. 31 Ženevské úmluvy, kdy by osoby splňující podmínky v uvedeném ustanovení byly postihovány za svůj nepovolený vstup nebo pobyt. Jednalo by se tedy o omezování svobody v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.
- žadatelé o udělení mezinárodní ochrany by měli tímto ustanovením horší postavení než cizinci spadající pod režim zákona o pobytu cizinců, podle kterého je ve smyslu § 265 Policie **oprávněna** zajistit cizince pouze ve zde taxativně vymezených případech, na rozdíl od toho by úprava v zákoně o azylu znamenala plošné zajišťování a omezování svobody žadatelů o udělení mezinárodní ochrany. Zákon o pobytu cizinců na rozdíl od ustanovení zákona o azylu zároveň ustanovuje povinnost Policie posoudit

možnost uložení zvláštního opatření. Vzhledem k tomu, že žadatelé o udělení mezinárodní ochrany nemohou z území vycestovat a rozhodnutí o jejich vyhoštění ani není vykonatelné, jednalo by se o nežádoucí navýšení detence žadatelů o udělení mezinárodní ochrany či už v zařízení pro zajištění cizinců nebo v přijímacím středisku pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany.

§ 73 odst. 4

Ustanovení čl. 5 odst. 2 Evropské úmluvy pro ochranu lidských práv a základních svobod stanoví nutnost seznámit zatčenou osobu neprodleně v jazyce, jemuž rozumí, s důvody zatčení této osoby. Další prodlužování délky vydání rozhodnutí o povolení vstupu na území z pěti na deset dnů je v rozporu s uvedeným ustanovením a neodůvodněné s ohledem na nízké počty žadatelů, kteří projevují úmysl požádat o udělení mezinárodní ochrany v transitních prostorách mezinárodního letiště. Maximální akceptovatelné prodloužení by byla změna k povinnosti vydat rozhodnutí do pěti pracovních dnů ode dne prohlášení o úmyslu.

Zákon o azylu nadále neupravuje postup u žadatelů převzatých na základě nařízení Dublin II, kteří jsou navraceni na území přes mezinárodní letiště, kteří úmysl požádat o udělení mezinárodní ochrany projevili v jiném členském státě, u nichž je Česká republika příslušná k posouzení této žádosti.

§ 78 c a § 79 odst. 5 písm. e)

Zrušení povinnosti ministerstva zajistit ubytování cizinci, který si je nemůže sám zajistit, během pobytu na základě potvrzení o strpění na území, by vedlo k nežádoucímu stavu, kdy by cizinec musel neodkladně opustit pobytové středisko po nabytí právní moci rozsudku soudu ve věci mezinárodní ochrany. Vzhledem k tomu, že zákon o azylu kasační stížností proti tomuto rozsudku přiznává odkladný účinek, vznikala by řada problémů s doručováním rozhodnutí ve věci cizincům, kteří nemají možnost si ubytování na území zajistit. Obecně by tedy měla být povinnost ministerstva zajistit ubytování cizinci pobývajícím na území na základě potvrzení o strpění zachována a mělo by se při posouzení jeho možnosti zajistit si ubytování na území přihlídnout k dosavadnímu pobytu cizince v pobytovém středisku, či zda má cizinec dostatek finančních prostředků k pokrytí nákladů spojených s ubytováním.

VYHLÁŠKA, KTEROU SE PROVÁDÍ ZÁKON O POBYTU CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY, ZÁKON O VOLNÉM POHYBU OBČANŮ EVROPSKÉ UNIE A JEJICH RODINNÝCH PŘÍSLUŠNÍKŮ, ZÁKON O AZYLU A ZÁKON O DOČASNÉ OCHRANĚ CIZINCŮ

§ 20 odst. 1

Obsah kurzu, jak je uvedený v § 20, by měl být orientační. To znamená, že by důraz na jednotlivé části anebo i přidání dalších praktických otázek měl vycházet z úvodního zjištění potřeb přítomných na daném kurzu. Minimální čas by se měl věnovat obecným informacím o České republice, většina času by se měla věnovat každodenním otázkám, vysvětlování práv v cizinců v různých oblastech a odkázáním na další informace a relevantní instituce a

organizace. Žádáme vysvětlení, co znamená § 20 odst. 1b) („fungování společnosti“) a „prevence negativních jevů“ v § 20 odst. 2.

§ 20 odst. 3

Navrhujeme snížit počet hodin kurzu na 6 hodin, aby cizinci nebyli absolvováním kurzu příliš časově zatíženi - též vzhledem k tomu, že budou například muset dojíždět a měli tak dost času na příjezd a odjezd během dne, v němž se bude daný kurz konat.

Z povinnosti absolvovat adaptačně integrační kurz by měli být zproštěni cizinci, pro které nebude dostupný kurz v jazyce, kterému by rozuměli (**viz § 55 odst. 1 písm. h), § 62 odst. 2 písm. h), § 97 odst. 1 písm. h), § 100 odst. 1 písm. h), § 105 odst. 1 písm. h), § 128 odst. písm. h) zákona o pobytu cizinců**)

§ 21

Jak a které subjekty budou vybírány k realizaci adaptačně integračních kurzů jakožto „oprávněné subjekty“? Navrhujeme toto specifikovat přímo ve vyhlášce, nikoli pouze odkazovat na seznam, ke způsobu jehož vzniku nejsou dostupné žádné transparentní informace.

§ 22 odst. 2 vyhlášky, poslední věta

Navrhujeme, aby z důvodu hospodárnosti a účelnosti byly pro účely adaptačně integračních kurzů používány již existující a zavedené webové stránky obsahující informace pro cizince (např. stránky Ministerstva vnitra s informacemi o oblastech integrace, migrace a azylu či ministerstvem provozované stránky www.cizinci.cz). Zřízení nových webových stránek rozhodně nepřispěje k lepší orientaci cizinců v českém prostředí a taktéž by došlo ke zbytečnému čerpání veřejných zdrojů.

§ 22 odst. 3

Co se stane, pokud se cizinec nebude moci zúčastnit kurzu v daném termínu a v jeho jazyce se bude konat pouze jeden kurz v daném roce? Navrhujeme přehodnotit frekvenci realizace kurzů.

NÁVRH ZÁKONA, KTERÝM SE MĚNÍ NĚKTERÉ ZÁKONY V SOUVISLOSTI S PŘIJETÍM ZÁKONA O POBYTU CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY, ZÁKONA O VOLNÉM POHYBU OBČANŮ EVROPSKÉ UNIE A JEJICH RODINNÝCH PŘÍSLUŠNÍKŮ A ZÁKONA O OCHRANĚ STÁTNÍCH HRANIC ČESKÉ REPUBLIKY

ČÁST ČTVRTÁ

Změna daňového řádu

Čl. VII

Doplnění § 53 odst. 1 daňového řádu o nové písmeno k)

Požadujeme vypustit. K prolamování zásady mlčenlivosti, která je vyjádřena v ust. § 52 daňového řádu, by mělo docházet pouze výjimečně z jasně a přesvědčivě uváděných důvodů.

V navrhované právní úpravě zůstává zachováno, že cizinec bude v některých případech k žádosti dokládat potvrzení o bezdlužnosti vydané příslušným finančním úřadem. Tato připomínka rovněž souvisí s odmítavým postojem vůči některým důvodům neudělení či zrušení povolení k pobytu.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona č. 458/2011 Sb.

Čl. X

body 8 – 11

S ohledem na připomínky uvedené v připomínkách k návrhu zákona o pobytu cizinců na území České republiky požadujeme vypustit.

bod 19. písm. f)

Jelikož je v souladu s Preambulí odst. 9 zcela vyloučeno nepřiznání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta z ekonomických důvodů, je tedy analogicky vyloučeno, aby mohl být pobyt z ekonomických důvodů zrušen. Dané ustanovení je tak v rozporu se Směrnicí, požadujeme vypustit.

NÁVRH ZÁKONA O OCHRANĚ STÁTNÍCH HRANIC ČESKÉ REPUBLIKY

§ 13 odst. 5

Současná právní úprava zákona o přestupcích stanovuje za přestupek dle ust. § 44a odst. 2 pokutu do výše 5 000 Kč. Navrhovaná právní úprava však za stejný přestupek (navrhovaný § 13 odst. 2) stanovuje pokutu do 50 000 Kč, jedná se tedy o desetinásobné zvýšení maximální možné výše pokuty. Požadujeme následující změnu: § 13 odst. 5 zní: *Za přestupek podle odstavce 1 až 3 lze uložit pokutu do 10 000 Kč a za přestupek podle odstavce 4 lze uložit pokutu do 50 000 Kč.*

ZÁKON O ZAMĚSTNANOSTI

§37b

Nutné přečíslovat, ruší se §37a, je tedy nutné přečíslovat.

§37b odst. 2, odst. 3

Oproti současné právní úpravě se prodlužuje doba, po kterou nebylo pracovní místo obsazeno na dobu 45 dní. Tato doba je nepřiměřeně dlouhá, navrhuje zachování stávajícího stavu tedy 30 dní. Tato připomínka je zásadní.

§89 odst. 5

Navrhujeme vypustit a zachovat stávající úpravu. Není zřejmé, z jakého důvodu ministerstvo vyjímá tuto skupinu cizinců z přístupu na trh práce. Jedná se o zcela diskriminační a protiintegrační opatření. Vzhledem k tomu, že povinnost pracovního povolení se na tuto skupinu cizinců vztahuje, nemůže v případě jejich zaměstnání dojít k ohrožení trhu práce.

Zároveň je nutné podotknout, že v takovém případě by se jednalo i o možnost výkonu práce na některou z dohod dle zákoníku práce např. DPP, kde se může jednat o velmi jednorázovou činnost nebo činnost ve velmi malém hodinovém rozsahu např. lektorování, vedení workshopů apod.

§89 odst. 6

Navrhujeme vypustit, znamenalo by to, že cizinec nemůže pracovat pro více zaměstnavatelů najednou, neboť nebude moci získat povolení k zaměstnání. Opět velmi nepružné a bránící využít např. DPP menšího rozsahu.

§93

Navrhujeme vypustit. V souladu s již uplatňovanými připomínkami k poslední novele zákona o zaměstnanosti a v souladu s judikaturou Krajského soudu v Praze upozorňujeme na skutečnost, že výklad MPSV o nelegálnosti pracovních cest cizinců je nesprávný a nemá oporu v zákoně. Z důvodu právní jistoty by bylo možné novelizovat ustanovení § 5 písm. e) bodu 2 zákona o zaměstnanosti tak, že za slova „zákoníku práce“ se vloží slova „nebo v případě vyslání zaměstnance na pracovní cestu dle § 42 zákoníku práce“.

§97 písm. d)

Navrhujeme vypustit omezení přístupu na trh práce bez testu trhu práce jen pro některé kategorie osob, které jsou na území strpěné. Vzhledem k tomu, že budou na území ČR pobývat, lze důvodně předpokládat, že budou potřebovat prostředky na pobyt a obživu a je tedy žádoucí, aby měli přístup na legální trh práce, a to jak z hlediska prevence nelegální práce, tak z hlediska prevence kriminality obecně. Navrhujeme tedy, aby vět nahrazující současnou právní úpravu zněla: *„bylo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu ve zvláštních případech podle jiného právního předpisu nebo který je strpěn na území České republiky podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky.“*